

**DOCUMENT
ANALITIC**

2025

JUSTIȚIA DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CIFRE - O PRIVIRE COMPARATIVĂ

VICTORIA MEREUȚĂ

ILIE CHIRTOACĂ

Justiția din Republica Moldova în cifre - o privire comparativă

Autori:
Victoria MEREUȚĂ
Ilie CHIRTOACĂ

Chișinău, 2025

Acest document este finanțat printr-un grant oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

CUPRINS

SUMAR.....	3
METODOLOGIA.....	7
I. BUGETUL ALOCAT PENTRU JUSTIȚIE.....	8
II. SALARIILE JUDECĂTORILOR	9
III. SALARIILE PROCURORILOR.....	13
IV. PERSONALUL DIN JUSTIȚIE	18
V. EGALITATEA DE GEN ÎN JUSTIȚIE.....	22
VI. CAUZELE EXAMINATE DE JUDECĂTORI ȘI PROCURORI.....	27
VII. DURATA EXAMINĂRII CAUZELOR ÎN INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI .	30

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) a analizat sistemul de justiție din Republica Moldova prin prisma datelor statistice, cu scopul de a obține o imagine comparativă în raport cu țări cu un nivel de dezvoltare economică similar și de a identifica eventualele necesități de intervenție la nivel de politici publice.

Analiza compară justiția din Republica Moldova cu cea din alte 10 state, precum și cu mediana statelor membre ale Consiliului Europei (CoE). Sunt examinate aspecte esențiale precum fondurile publice alocate sistemului de justiție, salariile judecătorilor și procurorilor, numărul judecătorilor, procurorilor și avocaților, distribuția profesioniștilor din sectorul justiției în funcție de gen, suficiența personalului auxiliar care asistă judecătorii și procurorii, viteza de examinare a cauzelor și volumul de muncă al judecătorilor și procurorilor.

Analiza a fost elaborată în baza Raportului Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției a Consiliului Europei (CEPEJ), publicat în octombrie 2024¹, precum și a Raportului CEPEJ din 2023, care reflectă situația sistemelor judiciare din țările Parteneriatului Estic. CRJM a comparat informațiile din aceste rapoarte cu datele oficiale disponibile pentru Republica Moldova, utilizând, în cazul salariilor, cele mai recente date aferente anului 2024.

În anul 2022², Republica Moldova a alocat un buget de aproximativ 97,4 milioane EUR pentru întregul sistem de justiție, în scădere față de bugetul aprobat în anul 2020, care a fost de circa 106,8 milioane EUR. Totuși, bugetul destinat exclusiv sistemului judiciar a înregistrat o creștere semnificativă, atingând 49,3 milioane EUR în 2022, comparativ cu 43,8 milioane EUR în 2020. În pofida acestei creșteri punctuale în alocările pentru instanțe, Republica Moldova continuă să înregistreze una dintre cele mai reduse finanțări din regiune. Datele referitoare la cheltuielile bugetare totale nu au fost incluse în ultimul raport CEPEJ, ceea ce nu a permis efectuarea analizei evoluției fondurilor alocate justiției în raport cu cheltuielile publice generale în cadrul acestui studiu³. Având în vedere nivelul general al bugetului public, suma alocată justiției pe cap de locuitor poate oferi o perspectivă mai relevantă asupra efortului bugetar. Astfel, în anul 2022, Republica Moldova a alocat justiției 18,9 EUR per locuitor, depășind state precum Armenia, Azerbaidjan și Georgia. În 2023, acest indicator a crescut semnificativ, ajungând la 21,3 EUR per locuitor. Cu toate acestea, în comparație cu mediana statelor analizate de CEPEJ, suma alocată de Republica Moldova per capita în 2022 a fost de aproximativ patru ori mai mică decât media CoE (74,8 EUR).

Deși în ultimii ani s-au înregistrat creșteri ale bugetului alocat sistemului judiciar, Republica Moldova continuă să aibă unul dintre cele mai scăzute niveluri de remunerare a judecătorilor. Raportat la salariul mediu pe economie, în anul 2022, un judecător începător era plătit cu echivalentul a 2,0 salarii medii, sub valoarea mediană înregistrată în statele analizate de CoE (2,1 salarii medii). Judecătorii Curții Supreme de Justiție (CSJ) primeau un salariu echivalent cu 3,0 salarii medii, semnificativ sub mediana CoE de 4,3 salarii medii. În anul 2023, raporturile salariale au rămas, în linii mari, neschimbate, cu excepția unei ușoare creșteri pentru judecătorii CSJ, de la 3,0 la 3,1 salarii medii. Totuși, Republica Moldova a continuat să înregistreze cele mai scăzute raporturi dintre salariile judecătorilor și salariul mediu brut pe economie dintre toate țările Parteneriatului Estic. Astfel, în 2023, un judecător începător avea un salariu de aproximativ două ori mai mic decât media regiunii, iar un judecător al CSJ – de peste trei ori mai mic. Este de menționat că, începând cu 1 octombrie 2023, în urma modificărilor aduse Legii bugetului de stat pentru anul 2023 și în scopul majorării salariilor în sectorul judecătoresc și în procuratură, au fost operate creșteri salariale, inclusiv pentru judecătorii CSJ care au promovat evaluarea externă prevăzută de Legea nr. 65/2023. Cu toate acestea, aceste ajustări au vizat doar un număr foarte restrâns de judecători.

În anul 2024, raportul dintre salariul judecătorilor și salariul mediu pe economie a continuat să scadă, ajungând la 1,8 pentru judecătorii începători și 2,7 pentru cei de la CSJ. Cu toate acestea, în urma finalizării procesului de vetting, salariul judecătorilor CSJ a fost majorat până la echivalentul a 4,0 salarii medii brute pe economie – cel mai ridicat nivel înregistrat în ultimii cinci ani. În pofida acestor ajustări, în special în beneficiul judecătorilor și procurorilor care au promovat evaluarea externă, datele comparative furnizate

¹ Ultimul raport CEPEJ publicat în 2024 conține date pentru anul 2022.

² Cele mai recente date colectate de CEPEJ.

³ Chestionarul de evaluare pentru 2024: <https://rm.coe.int/evaluation-scheme-2024-cycle-cepej-2022-9rev1-en-30-march-2023/1680aee309>.

de CEPEJ indică în continuare necesitatea unei creșteri sustenabile și generalizate a nivelului de remunerare în sistemul judecătoresc.

În 2022, procurorii aflați la început de carieră din Republica Moldova aveau cel mai mic salariu dintre toate cele 46 de țări analizate de CEPEJ. Această situație s-a menținut și în 2023, Republica Moldova situându-se pe ultimul loc între țările din Parteneriatul Estic. Totuși, raportat la salariul mediu pe economie, remunerarea procurorilor moldoveni era apropiată de mediana europeană (1,7 salarii medii). În același an, procurorii din Procuratura Generală aveau, cu excepția Armeniei, cele mai mici salarii din regiune – 15,332 EUR anual, de aproximativ cinci ori mai puțin decât media CoE (44,386 EUR) și de patru ori mai puțin decât mediana statelor analizate (70,090 EUR). În 2023, salariul anual brut al procurorilor din Procuratura Generală a crescut la 18,801 EUR, însă Moldova a rămas țara cu cea mai slabă remunerare din Parteneriatul Estic.

Pentru comparație, în 2023, procurorii din structurile superioare din Azerbaidjan și Ucraina aveau salarii anuale de peste 43,000 EUR, iar cei din Georgia – aproximativ 35,800 EUR. Astfel, salariul procurorilor moldoveni era de 2,3 ori mai mic decât în Azerbaidjan și Ucraina și de aproape două ori mai mic decât în Georgia. Raportat la salariul mediu pe economie, procurorii din Procuratura Generală primeau echivalentul a 2,7 salarii medii – sub mediana europeană de 3,16. Această valoare a fost în scădere față de anii 2020 și 2021, tendință care a continuat și în 2023 (1,6 pentru procurorii începători și 2,5 pentru cei din Procuratura Generală), respectiv în 2024 (1,4 și, respectiv, 2,1).

Aceste date evidențiază necesitatea unei majorări sustenabile a salariilor procurorilor din Republica Moldova, în special în contextul nivelului scăzut de remunerare comparativ cu alte țări din regiune și cu media europeană. Conform Legii bugetului de stat pentru anul 2025, începând cu 1 ianuarie 2025, valoarea de referință utilizată pentru calcularea salariilor a fost majorată de la 2,500 MDL la 2,850 MDL. Această modificare se traduce printr-o creștere a salariului anual brut al unui procuror începător la aproximativ 13,608 EUR, iar al procurorilor din Procuratura Generală – la aproximativ 20,670 EUR, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 12% în ambele cazuri. Această ajustare reprezintă un pas pozitiv linierii sistemului de justiție penală la standarde europene. Cu toate acestea, pentru a garanta independența, integritatea și eficiența sistemului, sunt necesare măsuri suplimentare care să asigure o creștere sustenabilă și predictibilă a nivelului de salarizare a procurorilor în Republica Moldova.

În ceea ce privește numărul efectiv al judecătorilor pe cap de locuitor, în anul 2022 Republica Moldova se afla la o valoare relativ apropiată de nivelul mediane țărilor membre ale CoE. Atunci în țară existau 14,9 judecători activi la 100 000 de locuitori, iar mediana țărilor membre ale CoE era de 17,6. În 2023, acest indicator a scăzut la 13,8 judecători la 100.000 de locuitori (346 judecători), cel mai probabil pe fondul unui val de demisii survenite în contextul evaluării externe. Chiar și așa, la acest capitol Republica Moldova depășește cu mult Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Ucraina.

În sistemul judecătoresc existau 489 de posturi de judecător dintre care, în 2022 activau efectiv doar 375 de judecători. Dacă toate cele 489 de posturi de judecător ar fi fost suplinite, coeficientul judecătorilor din Republica Moldova la 100 000 de locuitori ar constitui 19,5 ceea ce depășește mediana CoE. Dacă e să ne referim strict la cifrele privind anul 2022, în raport și cu numărul de cauze primite anual de judecători (5,33 cauze la 100 de locuitori în 2022, comparativ cu mediana CoE de 3,91), aceste cifre nu neapărat sugerau la acea etapă necesitatea creșterii numărului judecătorilor în Moldova, dar mai degrabă necesitatea sporirii eficienței acestora. În anul 2024, din cele 489 posturi existente de judecător, doar 258 judecători activau efectiv, cifra fiind în descreștere față de 2022, dar într-o ușoară creștere față de 2023 (340 judecători care activau efectiv din 489). Aceste ultime fluctuații se datorează în mare parte vetting-ului care a avut un impact de reducere a capacității sistemului, fără o creștere compensatorie a resursei umane. Prin urmare, noile date indică necesitatea suplinirii treptate a posturilor vacante de judecător, sporirea eficienței sistemului judecătoresc, inclusiv prin măsuri de digitalizare, optimizare a managementului instanțelor și asigurarea unor condiții adecvate de muncă.

Numărul procurorilor din Republica Moldova raportat la populație continuă să fie de două ori mai mare decât mediana țărilor CoE. La acest capitol, Republica Moldova se află printre țările cu cel mai mare număr de procurori pe cap de locuitor. Numărul funcțiilor de procuror din Republica Moldova (602) este cu 23% mai mare decât numărul funcțiilor de judecător (489), ceea ce este atipic. În țările cu o democrație avansată numărul judecătorilor este mereu mai mare decât numărul procurorilor. În Armenia, Azerbaidjan și Georgia numărul de procurori raportat la 100 000 de locuitori a fost aproximativ două ori mai mic decât în Republica Moldova, aceasta excedând și Ucraina la acest indicator. Totuși, chiar și în aceste state,

numărul procurorilor îl depășește pe cel al judecătorilor. În 2023, numărul procurorilor din Moldova a crescut nesemnificativ față de 2022, menținând însă țara pe primul loc în rândul statelor Parteneriatului Estic la acest capitol. În anul 2024, numărul posturilor de procuror ocupate în Republica Moldova a fost de 602, în creștere ușoară față de anul 2023 (595) și 2022 (592). Acest număr este cu aproximativ 19% mai mare decât numărul total de posturi de judecător (489) și cu 23% mai mare decât numărul judecătorilor care activează efectiv (358). Aceste cifre ar putea servi drept bază pentru inițierea discuțiilor cu privire la optimizarea numărului de procurori din Republica Moldova, însă doar cu condiția simplificării procedurilor de investigare și examinare a cauzelor penale. Legitimitatea acestor discuții este susținută și de numărul redus de cauze penale instrumentate de procurori în raport cu alte țări.

În Republica Moldova, în 2022 activau 82,3 avocați la 100.000 de locuitori, ceea ce reprezintă doar 52,9% din mediana CoE (155,53 de avocați la 100.000 de locuitori). Numărul redus al acestora este determinat de capacitatea limitată a populației de a plăti pentru servicii juridice și de atenția redusă acordată de judecători și procurori argumentelor avocaților. În 2023, acest indicator a scăzut la 80,5, fiind cu 19,2% mai mic decât media țărilor din Parteneriatul Estic. În 2024, numărul a crescut la 88,4 avocați la 100 000 de locuitori, această evoluție fiind potențial influențată de demisiile unor profesioniști din sistemul de justiție în contextul organizării evaluării externe a judecătorilor și procurorilor, mulți dintre aceștia fiind ulterior admiși în profesia de avocat.

În cadrul acestei analize a fost comparat și numărul real al personalului care asistă judecătorii și procurorii raportat la populația țării. În ceea ce privește numărul personalului care asistă judecătorii (personalul care nemijlocit asistă judecătorii, personalul administrativ și tehnic), în anul 2022 acesta a fost de 72,71 funcții la 100 000 de locuitori. Acest coeficient depășește semnificativ mediana CoE (cu 26%), precum și majoritatea țărilor analizate. Doar trei state – Bulgaria, Letonia și Lituania – au înregistrat valori mai ridicate la acest indicator. În 2023, raportul a scăzut ușor, ajungând la 68,6 funcții la 100.000 de locuitori, menținându-se totuși la un nivel superior comparativ cu celelalte state ale Parteneriatului Estic. La sfârșitul anului 2022, numărul personalului care asistă procurorii raportat la 100 000 de locuitori era de 20,61 unități, fiind la un nivel semnificativ mai ridicat decât mediana CoE (14,72) și cel mai mare dintre toate statele din fosta URSS. În 2023, raportul a crescut ușor la 20,9 unități, menținându-se net superior față de statele din Parteneriatul Estic. Este de menționat că numărul total de posturi destinate personalului care asistă procurorii este de 461, însă la sfârșitul anului 2022, 116 dintre acestea erau vacante, numărul funcțiilor vacante a crescut la 134 în 2024.

Analiza evidențiază discrepanțele de gen în sistemul de justiție din Republica Moldova. În rândul judecătorilor, în 2022 exista un echilibru relativ (51% femei, 49% bărbați). Totuși, această egalitate nu se reflectă în funcțiile de conducere: doar 35% dintre președinții de instanță erau femei, sub media țărilor analizate de CoE (44%), deși în creștere față de 2020 (10%). Această tendință s-a menținut și în 2023. În schimb, personalul auxiliar era covârșitor format din femei (86% în 2023), cea mai mare proporție din Parteneriatul Estic. Aceste date relevă o distribuție tradițională de gen în ceea ce privește funcțiile administrative și de sprijin în justiție, în contrast cu subreprezentarea femeilor în poziții de conducere. Această structură a rămas relativ constantă în Republica Moldova în perioada 2020–2023.

Spre deosebire de echilibrul relativ de gen în rândul judecătorilor, sistemul procuraturii din Republica Moldova înregistrează un dezechilibru semnificativ. În 2022, doar 34% dintre cei 592 de procurori activi erau femei, tendință menținută în 2023. La nivelul funcțiilor de conducere, femeile reprezentau doar 16%, deși acest procent s-a triplat față de 2020, rămâne mult sub media CoE, fiind de 2.5 ori mai mic. În 2023, ponderea femeilor în conducerea procuraturii a scăzut la 13%, poziționând Moldova pe locul doi în cadrul țărilor Parteneriatului Estic, după Georgia. Datele evidențiază subreprezentarea sistemică a femeilor în poziții decizionale în cadrul procuraturii. În 2023, personalul de asistență al procurorilor era alcătuit în proporție de 66% din femei, procent apropiat de media regională.

Potrivit datelor CEPEJ, în 2022, doar 30% dintre cei 2068 de avocați înregistrați în Republica Moldova erau femei, în timp ce bărbații reprezentau 70%. Acest dezechilibru s-a menținut constant în perioada 2020–2023. Proporția femeilor avocate este cu 15% sub mediana CoE (45%), iar în regiune, comparativ cu Republica Moldova, doar Azerbaidjanul înregistrează o pondere mai redusă a femeilor în avocatură (18%).

Raportul CEPEJ conține informații privind numărul de cauze primite de judecători și cele examinate de procurori. În 2022, instanțele din Republica Moldova au înregistrat 5,33 cauze civile, comerciale, administrative și penale la 100 de locuitori. Acest indicator este cu 1,08 puncte mai mare decât în anul 2020, dar relativ similar cu cel din anul 2021. Mediana țărilor CoE la acest capitol este de 3,91 de cauze,

iar media – 5,15. În anul 2023, a fost înregistrată o ușoară creștere a numărului de cauze de la 5,33 la 5,41. Acest nivel continuă să fie mai mare decât media țărilor din Parteneriatul Estic și, totodată, depășește considerabil valorile înregistrate în Azerbaidjan și Georgia. Având în vedere scăderea constantă a numărului de judecători în perioada 2020–2023 – de la 17,6 la 100.000 de locuitori în 2020 la 13,8 în 2023 – corelată cu un volum crescut de cauze (care a depășit în 2022 mediana statelor CoE și în 2023 a depășit cu 0,75 puncte media țărilor din Parteneriatul Estic), se conturează o nevoie clară de suplینire graduală a posturilor vacante din sistemul judecătoresc. În același timp, având în vedere existența unui număr semnificativ de personal care asistă judecătorii, diminuarea volumului de muncă poate fi asigurată prin optimizarea administrării sistemului judecătoresc, creșterea calității formării personalului care asistă judecătorii, debirocratizarea procedurilor și valorificarea în continuare a soluțiilor digitale în procesul judiciar.

Documentul a analizat și numărul de cauze inițiate de către procurori. În anul 2022, procurorii moldoveni au inițiat 1,26 cauze penale și contravenționale la 100 de locuitori, ceea ce este de 1.8 ori mai puțin decât mediana CoE. Conform datelor, în 2022, doar procurorii din Azerbaidjan, Letonia și Olanda au inițiat mai puține cauze penale și contravenționale decât procurorii din Republica Moldova. În anul 2023, numărul de cauze inițiate de procurori la 100 de locuitori în Republica Moldova a scăzut de la 1,26 la 1,13. Această valoare este de aproximativ două ori mai mică decât media țărilor din Parteneriatul Estic.

Documentul analizează și durata de examinare a cauzelor în instanțele judecătorești. În anul 2022, o cauză în Republica Moldova era soluționată, în medie, în 506 zile pe parcursul celor trei niveluri de jurisdicție, cu 53 de zile mai puțin decât mediana CoE. Similar anului 2020, doar judecătorii din Azerbaidjan și Estonia au examinat cauzele mai rapid decât cei din Republica Moldova, ceea ce confirmă că, în ansamblu, cauzele în Republica Moldova se examinează mult mai rapid decât în țările membre ale CoE. Totuși, durata medie de soluționare a unei cauze la nivelul primei instanțe și al instanței de apel a ajuns la 463 de zile, care deși a marcat o creștere semnificativă de 34% față de anul 2021, această evoluție a poziționat Republica Moldova printre țările cu cele mai lente sisteme judiciare din regiune, în condițiile în care media regională a fost de 365 de zile. Deși această cifră nu include examinarea la nivelul instanței supreme, ea se apropie de media generală CoE din 2022 (559 de zile) pentru toate cele trei niveluri de jurisdicție.

În 2022, doar în Azerbaidjan (168 de zile) cauzele civile au fost soluționate mai rapid decât în Republica Moldova (325 de zile). În general, timpul mediu de examinare a cauzelor civile și cauzelor administrative în Moldova în anul 2022 era cu 82%, respectiv 13% mai redusă decât mediana CoE. Deși în majoritatea statelor cauzele penale beneficiază de o prioritate evidentă și sunt soluționate mai rapid, această tendință nu se regăsește în Republica Moldova, unde aceste cauze au fost examinate mai lent (537 de zile) decât cauzele civile și comerciale (325 de zile), dar totuși semnificativ mai rapid decât mediana CoE pentru cauze penale, care a fost de 344 de zile.

În contextul reformei CSJ din Republica Moldova, adoptată în lectură finală la 30 martie 2023, care a inclus și reducerea numărului de judecători de la 33 la 20, am analizat performanța acestei instanțe înainte de intrarea în vigoare a modificărilor. În anul 2022, la CSJ au activat toți cei 33 de judecători comparativ cu doar 19 judecători care au exercitat funcția în anul 2020. În medie, cauzele civile erau soluționate de CSJ în termen de 57 de zile, cele administrative în 69 de zile, iar cele penale în 89 de zile. Mediana CoE pentru examinarea acestor tipuri de cauze este de 152 de zile pentru cauzele civile, 234 de zile pentru cele administrative și 101 zile pentru cauzele penale. Aceste date indică faptul că, în anul 2022, CSJ din Republica Moldova a soluționat cauzele civile de aproximativ trei ori mai rapid decât mediana CoE și cauzele administrative de circa 3,4 ori mai rapid. Din țările analizate, Moldova era pe locul al treilea la examinarea cauzelor civile și pe locul al doilea pentru cauzele administrative fiind devansată la acest capitol doar de instanța supremă din Armenia. În ceea ce privește cauzele penale, CSJ a înregistrat un ritm de soluționare foarte apropiat de mediana CoE, ocupând locul al cincilea dintre statele incluse în raport.

Deși în anul 2022 la CSJ au activat 33 de judecători, comparativ cu doar 19 în 2020, performanța instanței nu a înregistrat variații semnificative față de 2020. În 2022, timpul mediu de soluționare a cauzelor civile a crescut cu doar 15 zile, iar cel al cauzelor administrative cu 18 zile. Doar în cazul cauzelor penale s-a observat o accelerare semnificativă, cu o reducere de 29 de zile față de 2020. Aceste evoluții sugerează că reducerea numărului de judecători ai CSJ de la 33 la 20, adoptată în cadrul reformei din 2023, nu ar trebui să aibă un impact semnificativ asupra performanței instanței. Totuși, efectele concrete ale acestei schimbări vor putea fi evaluate odată cu publicarea următorului raport CEPEJ.

METODOLOGIA

În acest document, CRJM a analizat sistemul de justiție din Republica Moldova în comparație cu alte țări prin prisma informațiilor statistice oficiale. Ne-am dorit să obținem o imagine comparativă a justiției din Republica Moldova în raport cu țări similare și, eventual, să scoatem în evidență necesitățile de intervenție la nivel de politici.

Acest document a fost întocmit în baza Raportului de evaluare al sistemelor judiciare⁴, publicat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) în octombrie 2024. Raportul CEPEJ conține datele pentru anul 2022 despre sistemele judiciare din 46 de țări – 44 de țări membre al Consiliului Europei, precum și țările observatoare la CEPEJ – Israel și Maroc⁵. Totodată, documentul se fundamentează și pe Rapoartele CEPEJ din 2023 referitoare la progresele înregistrate în reformarea justiției în cadrul Parteneriatului Estic⁶. CRJM a extras principalele informații statistice din Rapoartele CEPEJ și le-a comparat cu datele referitoare la Republica Moldova.

În document au fost analizate doar datele din Raportul CEPEJ pe care le-am considerat cele mai relevante pentru sistemul de drept din Republica Moldova. Au fost examinate fondurile publice alocate pentru justiție, salariile judecătorilor și procurorilor, numărul judecătorilor, procurorilor și avocaților, distribuția profesioniștilor din domeniul justiției în funcție de gen, suficiența personalului care asistă judecătorii și procurorii, viteza cu care sunt examinate dosarele de către judecători, precum și numărul de cauze primite de judecători și procurori.

Datele din Republica Moldova au fost comparate cu datele din alte 11 țări. Comparația este făcută cu un grup de state cu o istorie recentă similară și un context economic comparabil (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Ucraina, Estonia, Letonia și Lituania), cu țările învecinate (România și Bulgaria), cu o țară dezvoltată din Europa de Vest (Olanda), și o țară din Europa de Vest care continuă să implementeze reforme în justiție și să combată corupția (Portugalia). Comparația cu țările baltice, România, Ucraina și Bulgaria a fost efectuată pentru a avea o impresie mai clară despre situația din regiune. De asemenea, analiza include mediana celor 46 de țări evaluate în Raportul CEPEJ, precum și datele din Olanda, pentru a plasa situația Republicii Moldova într-un context mai larg. Totodată, studiul compară datele Republicii Moldova din 2022 și 2020, precum și cele din anul 2023, pe baza celor mai recente informații furnizate de CEPEJ pentru țările din Parteneriatul Estic⁷, evidențiind evoluțiile și tendințele relevante.

Datorită diferențelor semnificative dintre sistemele judiciare din Europa, mediana este un indicator mai relevant decât media în astfel de analize, deoarece minimizează influența valorilor extreme și oferă o imagine mai echilibrată a tendințelor generale. Mediana CoE indică valoarea care împarte cele 46 de state analizate de CEPEJ în două grupuri egale, astfel încât 50% dintre țări să se situeze peste această valoare și 50% sub ea. Din acest motiv, am ales să folosim mediana drept principal reper în analiza noastră.

De asemenea, CRJM a generat datele cu privire la salariile judecătorilor și procurorilor din Republica Moldova la început și sfârșit de carieră pentru anul 2023 și 2024 pentru a avea o imagine mai clară cu privire la tendința remunerării principalilor actori din justiție. Salariile pentru această perioadă au fost calculate conform prevederilor [Legii](#) privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și Legii bugetului de stat pentru anul [2024](#) și [2025](#). Salariile au fost convertite în euro utilizând cursul oficial de schimb al Băncii Naționale a Moldovei. Pentru anul 2024, s-a aplicat media cursului valutar aferentă întregii perioade 1 ianuarie – 31 decembrie 2024. În cazul unor estimări pentru anul 2025, au fost utilizate valori aproximative, calculate pe baza cursului mediu oficial din perioada 1 ianuarie – 5 iunie 2025.

La fel, au fost folosite datele din Raportul despre activitatea procuraturii pentru anul [2022](#), [2023](#) și [2024](#), datele Uniunii Avocaților din Republica Moldova cu privire la lista avocaților cu drept de exercitare a profesiei de avocat în anul [2023](#), [2024](#) și [2025](#), informația oferită de către Agenția de administrare a instanțelor judecătorești, precum și datele privind execuția bugetului justiției indicate în raportul CSM cu privire la activitatea sistemului judecătoresc în anul [2022](#), [2023](#) și [2024](#).

⁴ Raportul de evaluare al sistemelor judiciare, CEPEJ, 2024 <https://www.coe.int/en/web/cepej/special-file>

⁵ Raportul CEPEJ 2024 nu include datele Kazahstan, care deși a luat parte la cele două cicluri anterioare, nu a furnizat date pentru anul 2022 <https://rm.coe.int/cepej-evaluation-report-part-1-en-/1680b272ac>

⁶ Rezultatele eforturilor de reformă judiciară în cadrul Parteneriatului Estic, CEPEJ 2023 <https://www.coe.int/en/web/cepej/justice-dashboard-eap>

Pentru calculele privind personalul din justiție și fondurile alocate justiției pe cap de locuitor am folosit numărul populației Republicii Moldova cu care a operat CEPEJ în raportul din 2024 - 2,5 milioane. La efectuarea calculelor privind personalul din justiție am folosit informațiile privind funcțiile efectiv ocupate, fără a lua în considerație funcțiile vacante sau persoanele suspendate din funcție.

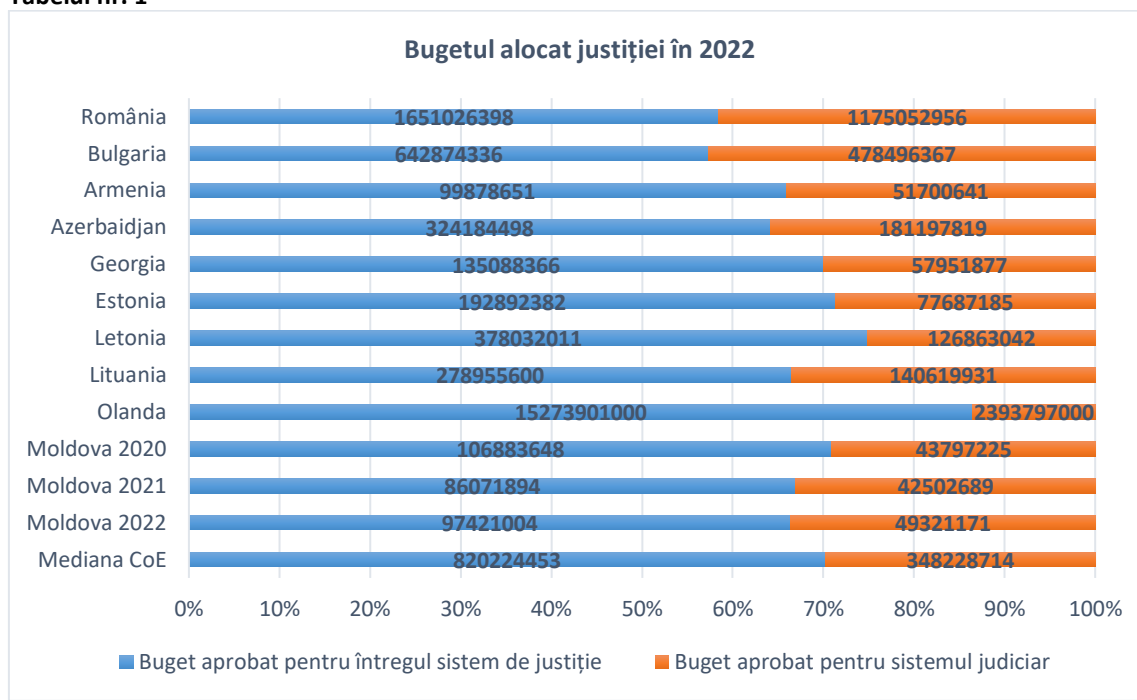
Acest document a fost întocmit în perioada martie 2025. Datele au fost sintetizate și analizate de Victoria Mereuță, consilieră juridică în cadrul CRJM și Ilie Chirtoacă, Președintele CRJM.

În anii 2019, 2021 și 2023 CRJM a elaborat documente similare privind Raportul CEPEJ din anul 2018⁸, 2020⁹ și 2022¹⁰. Acestea conțin datele pentru anii 2016, 2018 și, respectiv 2020.

I. BUGETUL ALOCAT PENTRU JUSTIȚIE

În anul 2022, Republica Moldova a alocat un buget de aproximativ 97,4 milioane EUR pentru întregul sistem de justiție, în scădere față de anul 2020, când bugetul aprobat era de circa 106,8 milioane EUR. Cu toate acestea, bugetul destinat sistemului judiciar a înregistrat o creștere, ajungând la 49,3 milioane EUR, comparativ cu 43,8 milioane EUR în 2020 sau 42,5 milioane EUR în 2021. Această evoluție indică o prioritarizare mai accentuată a instanțelor judecătorești în cadrul finanțării sectorului justiției. Totuși, comparativ cu media CoE, Moldova se situează semnificativ sub nivelul median, alocând un buget de peste opt ori mai mic pentru întregul sistem de justiție și de șapte ori mai mic pentru sistemul judiciar. În pofida acestei creșteri punctuale în alocările pentru instanțe, Republica Moldova continuă să înregistreze una dintre cele mai reduse finanțări din regiune.

Tabelul nr. 1

Având în vedere bugetul redus în Republica Moldova, suma alocată pe cap de locuitor oferă o perspectivă mai relevantă. Astfel, în anul 2022, Republica Moldova a alocat justiției 18,9 EUR per locuitor, depășind astfel țări precum Armenia (17 EUR), Azerbaidjan (17,7 EUR) sau Georgia (14,5 EUR). În 2023, această sumă a crescut semnificativ, ajungând la 21,3 EUR per locuitor. Totuși, comparativ cu mediana CoE, suma

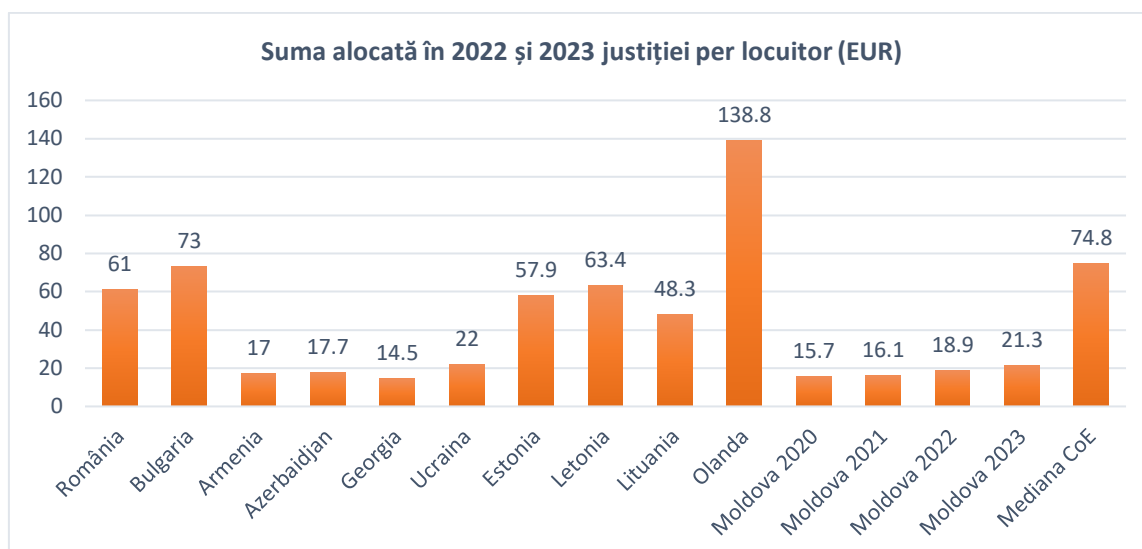
⁸ Analiza este disponibilă în limba română la <https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/10/Justi%C8%9Bia-din-Republica-Moldova-%C3%AEn-cifre-%E2%80%93-o-privire-comparativ%C4%83-final-web.pdf>

⁹ Analiza este disponibilă în limba română la <https://crjm.org/justitia-din-republica-moldova-in-cifre-o-privire-comparativa/>

¹⁰ Analiza este disponibilă în limba română la <https://crjm.org/justitia-din-republica-moldova-in-cifre-o-privire-comparativa-2022/10742/>

alocată de Republica Moldova pe cap de locuitor în 2022 a fost de aproximativ de patru ori mai mică decât mediana CoE (74,8 EUR).

Tabelul nr. 2

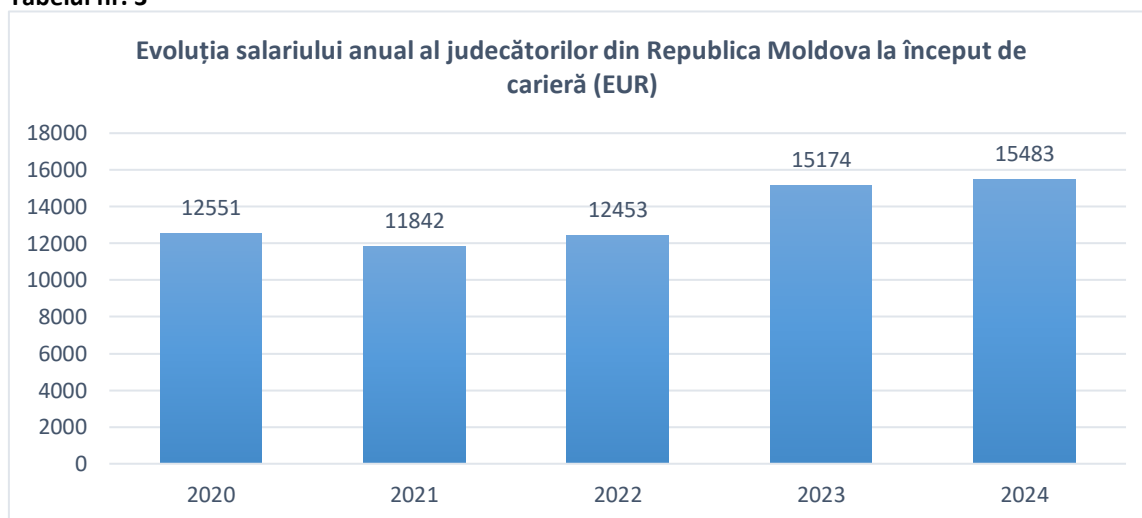

Având în vedere realitățile economice din Republica Moldova, comparația cu alte state nu poate constitui un argument suficient pentru o creștere substanțială a bugetului alocat sistemului de justiție. Analiza datelor de mai jos arată că diferențele majore se explică, în principal, prin numărul semnificativ mai redus de judecători, procurori și personal auxiliar raportat la populație, precum și prin nivelul mai scăzut al remunerării procurorilor.

II. SALARIILE JUDECĂTORILOR

În perioada 2014–2020, salariile judecătorilor au crescut semnificativ, în principal datorită schimbării sistemului de remunerare în sectorul bugetar ([Legea 270/2018](#)), care nu mai calculează salariile judecătorilor în funcție de salariului mediu pe economie. Ca urmare a noii metode de calcul al salariilor introdusă în 2014, remunerarea judecătorilor la început de carieră a crescut considerabil în 2018 în raport cu 2014 (cu 60%). În continuare, reieșind din rata inflației pentru anul 2022¹¹, care a fost de 28,7% (medie anuală), salariile judecătorilor au beneficiat de creșteri semnificative și în anul 2023, ca urmare a valorilor de referință modificate din Legea bugetului de stat pentru anul 2023. Totodată, în contextul procesului de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor, judecătorii care au promovat această evaluare conform Legii nr. 252/2023, au beneficiat de majorări salariale substanțiale, de aproximativ 48,3%.

Tabelul nr. 3

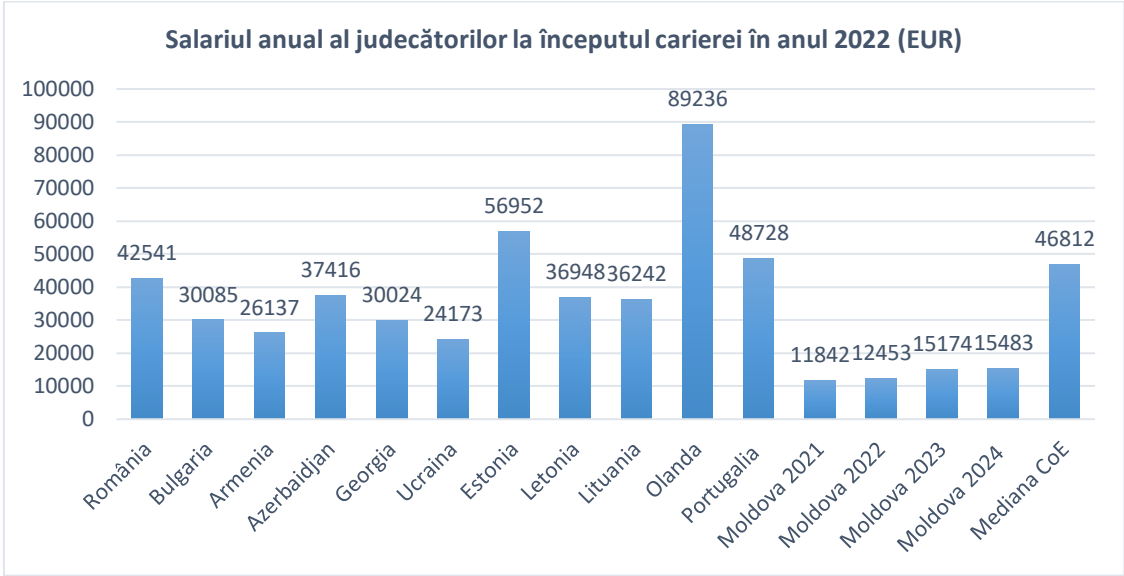

¹¹ Raport anual BNM, 2022 - https://bnm.md/files/Raport_anual_2022%20ISBN-.pdf

În anul 2022, salariul anual brut (înainte de impozitare) al judecătorilor la început de carieră din Republica Moldova a fost de 12,453 EUR, înregistrând o creștere nesemnificativă față de 2021 (11,842 EUR). În 2023, salariul a crescut cu aproximativ 21,85%, iar în 2024 valoarea a rămas relativ constantă, cu o majorare minoră. Deși în ultimii trei ani salariile judecătorilor începători au înregistrat o tendință ascendentă, acestea rămân printre cele mai mici din cele 46 de state analizate de CEPEJ.

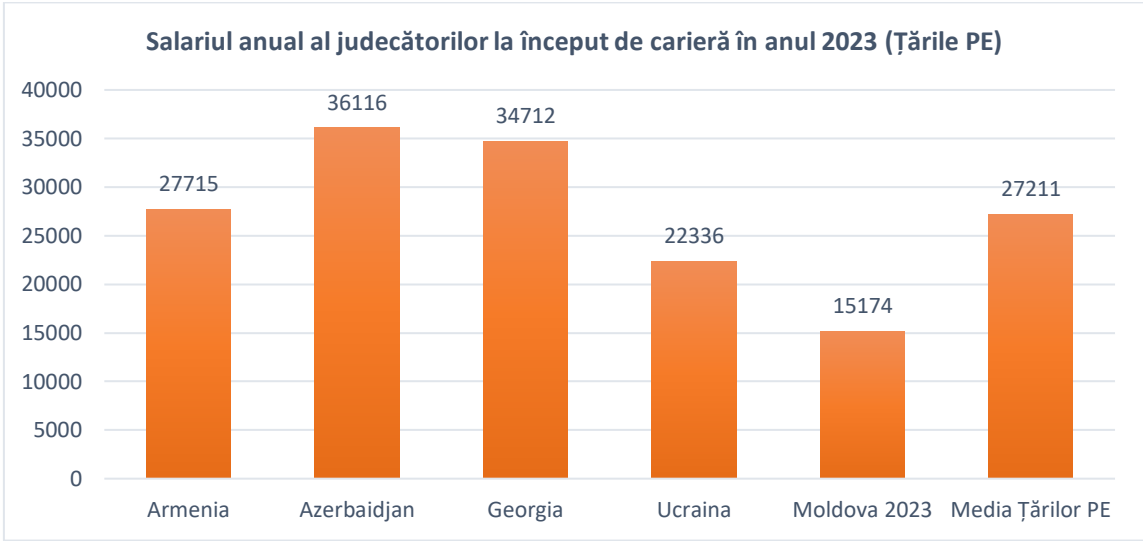
În 2022, salariul unui judecător începător din Moldova era de 3.8 ori mai mic decât mediana CoE. În anii 2022 și 2023, Republica Moldova a înregistrat cele mai scăzute niveluri salariale din rândul tuturor statelor membre ale Parteneriatului Estic. În comparație, în 2022, salariul anual brut al unui judecător începător în Armenia era de 26,137 EUR – de două ori mai mare decât în Moldova; în Azerbaidjan – 37,416 EUR, de trei ori mai mare; iar în Ucraina – 24,173 EUR, aproximativ dublu.

Tabelul nr. 4

În anul 2023, salariul judecătorilor moldoveni la început de carieră a fost de 1.8 ori mai mic decât media statelor din Parteneriatul Estic. În Azerbaidjan și Georgia, salariile judecătorilor începători au fost de 2.4 și, respectiv, 2.3 ori mai mari decât cele din Moldova. Aceste discrepanțe confirmă în mod clar necesitatea majorării salariilor judecătorilor aflați la început de carieră, pentru a asigura un sistem judiciar competitiv, motivat și integru.

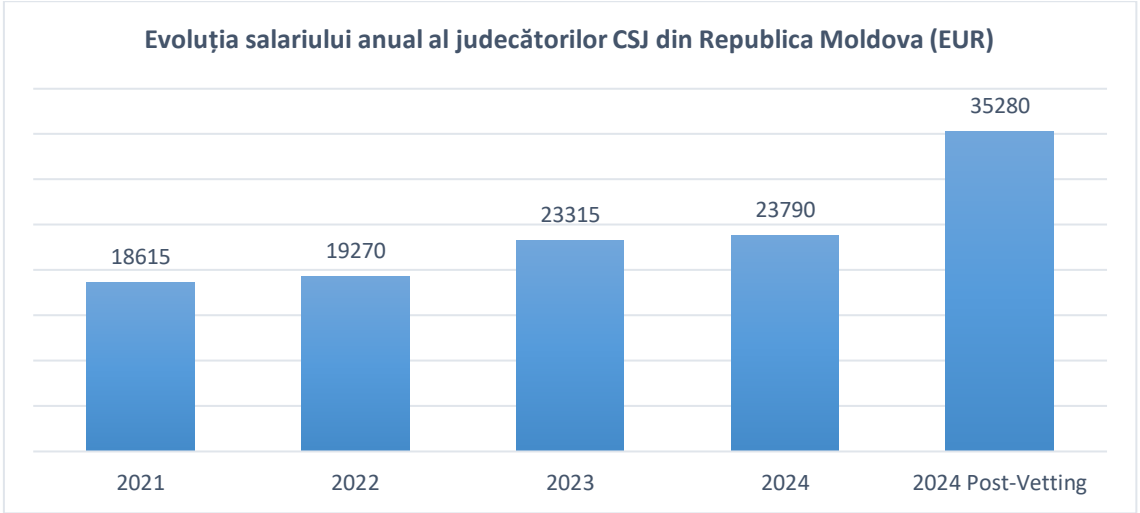
Tabelul nr. 5

În 2022, salariul mediu anual brut al judecătorilor CSJ din Republica Moldova a fost de 19,270 EUR. În urma modificărilor operate la Legea bugetului de stat pentru anul 2023, salariile judecătorilor din cadrul CSJ au înregistrat o creștere de aproximativ 21% comparativ cu anul precedent. În 2024, s-a constatat o majorare nesemnificativă față de 2023, salariul ajungând la 23,790 EUR.

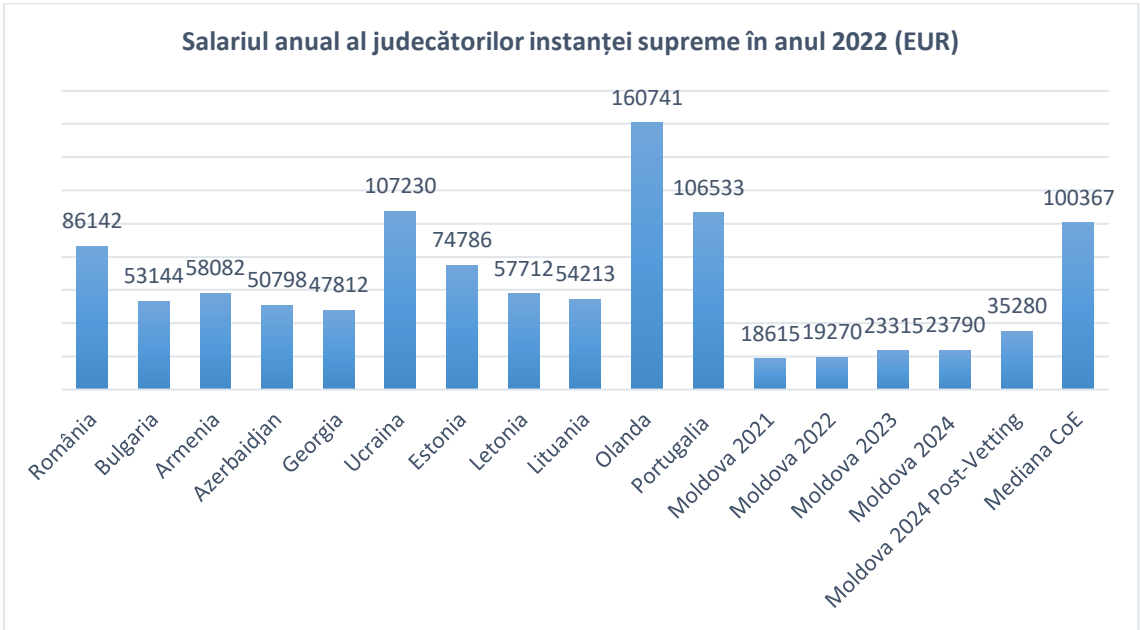
Este important de menționat că judecătorii CSJ care au promovat evaluarea externă în conformitate cu Legea nr. 252/2023 au beneficiat de un salariu semnificativ mai mare – 35,280 EUR anual – ceea ce reprezintă o creștere de 1.5 ori față de salariul unui judecător CSJ în funcție care încă nu trecuse procesul de evaluare externă.

Tabelul nr. 6

Din totalul țărilor analizate în Raportul CEPEJ, Republica Moldova a înregistrat în anul 2022 cel mai mic salariu anual pentru judecătorii instanței supreme – de 19,270 EUR, acesta fiind de cinci ori mai mic decât media CoE (100,367 EUR). Spre comparație, în același an, judecătorii instanței supreme din Armenia au avut un salariu de 58,082 EUR, cei din Azerbaidjan – 50,798 EUR, iar în Ucraina – 107,230 EUR.

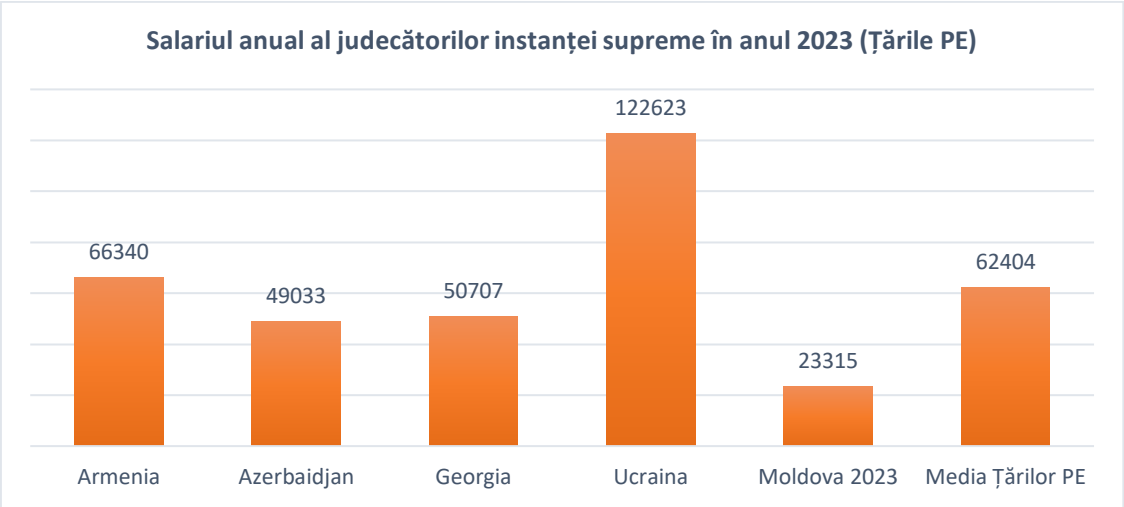
Tabelul nr. 7

În 2023, discrepanțele s-au menținut: salariul unui judecător CSJ din Moldova a fost de 2.7 ori mai mic decât media înregistrată în țările Parteneriatului Estic (62,404 EUR). Comparativ cu statul vecin, Ucraina, unde judecătorii instanței supreme au primit un salariu de 122,623 EUR, diferența este de peste 5,2 ori.

Chiar și în cazul judecătorilor CSJ care au promovat procesul de evaluare externă și care beneficiază de un salariu semnificativ mai mare – 35,280 EUR anual– remunerația acestora rămâne considerabil mai mică decât cea a colegilor lor din statele analizate de CEPEJ în anii 2022 și 2023.

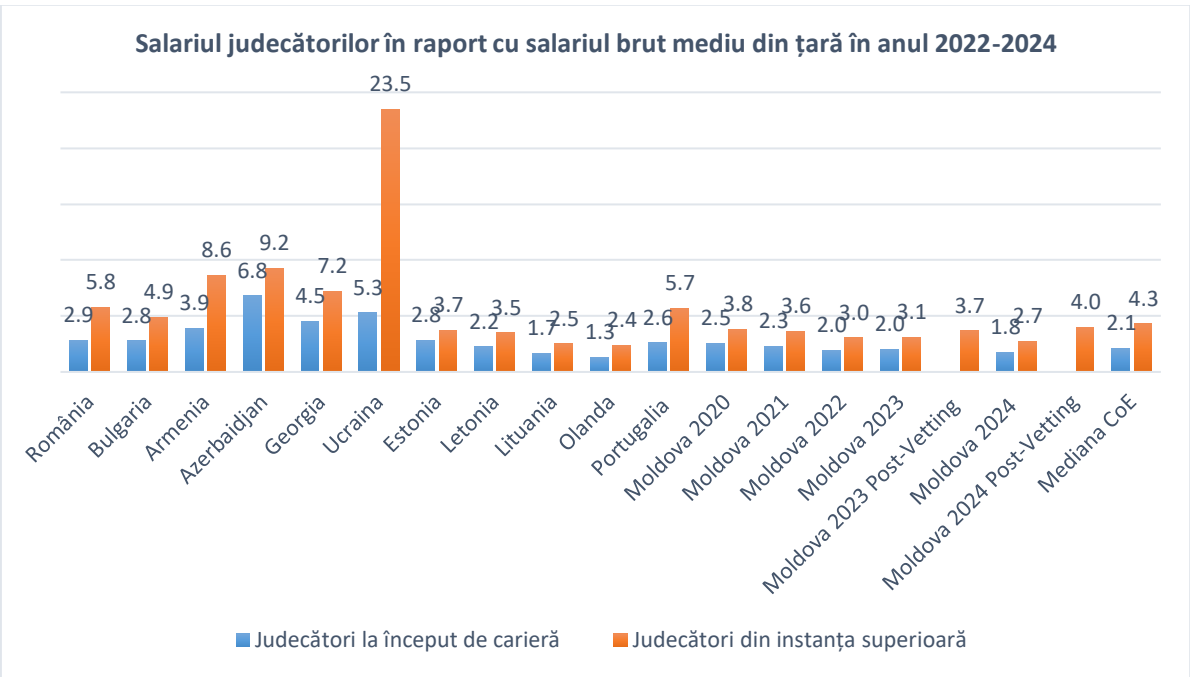
Tabelul nr. 8

Cel mai informativ mod de a compara mărimea salariului este coraportul acestuia față de salariul mediu pe economie. În anul 2022, comparativ cu cele 46 de țări analizate de CEPEJ, judecătorii începători din Republica Moldova erau remunerați, în medie, cu 2.0 salarii medii pe economie, iar mediana era de 2.1 salarii medii pe economie. Judecătorii CSJ primeau, în medie, echivalentul a 3.0 salarii medii, mediana fiind de 4.3 salarii medii pe economie. Astfel, în 2022, judecătorii începători din Republica Moldova aveau un salariu cu 0,1 puncte peste mediana CoE, iar judecătorii CSJ erau remunerați cu 1,3 puncte sub mediana CoE.

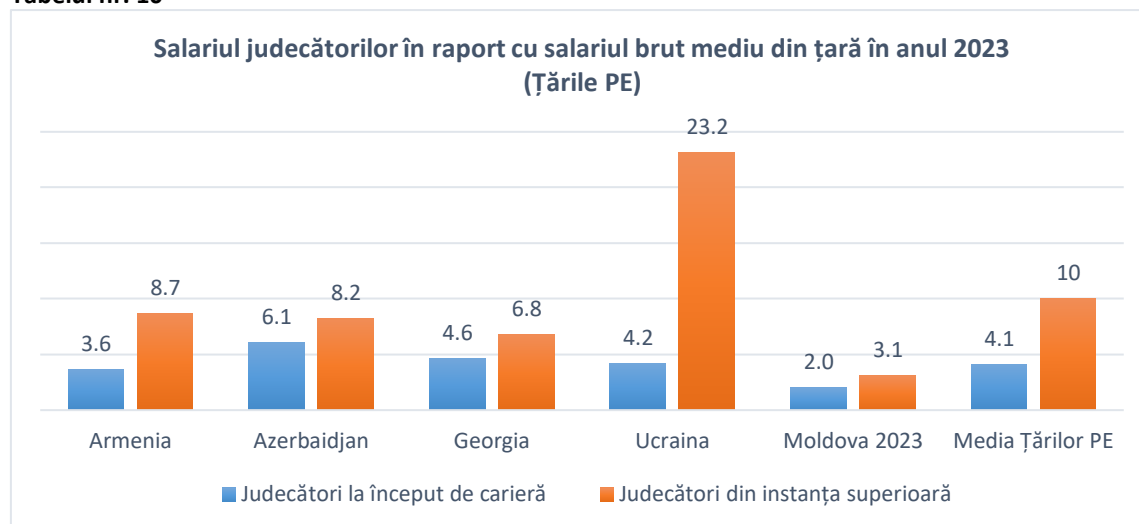
În țările cu un nivel comparabil al salariului mediu cu cel din Republica Moldova – precum Armenia, Azerbaidjan, Georgia sau Ucraina – judecătorii beneficiază de salarii semnificativ mai mari decât media celor 46 de țări analizate. Astfel, în 2022, judecătorii începători din Armenia primeau un salariu care era de 3.9 ori mai mare decât salariul mediu, în Azerbaidjan de 6,8 ori, în Georgia de 4,5 ori, iar în Ucraina de 5.3 ori. Privind judecătorii instanțelor supreme, în Armenia aceștia primeau un salariu care era de 8.6 ori mai mare decât salariul mediu, în Azerbaidjan de 9.2 ori, în Georgia de 7.2, iar în Ucraina de 23.5 ori.

Tabelul nr. 9

În anul 2023, raporturile salariale din 2022 s-au menținut în mare parte neschimbate, cu excepția unei ușoare creșteri a salariului judecătorilor CSJ, de la 3.0 la 3.1 salarii medii pe economie. În continuare, Republica Moldova a înregistrat cele mai mici raporturi dintre salariile judecătorilor și salariul mediu brut, comparativ cu celelalte țări din Parteneriatul Estic. În 2023, judecătorii la început de carieră au avut un salariu de aproximativ două ori mai mic decât media regiunii, iar judecătorii CSJ – de peste trei ori mai mic. Spre comparație, judecătorii instanței supreme din Ucraina beneficiază de cel mai mare salariu raportat la salariul mediu pe economie dintre toate statele din regiune.

Tabelul nr. 10

Este de menționat că, urmare a modificărilor la Legea bugetului de stat pentru anul 2023, care au asigurat majorarea salariilor în sectorul judecătoresc și în procuratură, începând cu 1 octombrie 2023¹², au fost operate creșteri salariale inclusiv pentru judecătorii CSJ care au promovat evaluarea externă conform Legii nr. 65/2023. Totuși, aceste majorări au vizat doar un număr foarte restrâns de judecători.

În 2024, raportul dintre salariile judecătorilor și salariul mediu pe economie a scăzut până la 1.8 pentru judecătorii începători și 2.7 pentru judecătorii CSJ. Această diminuare poate fi explicată prin creșterea salariului mediu pe economie. Totodată, este relevant faptul că, în același an, după finalizarea procesului de vetting, salariul judecătorilor de la CSJ a fost majorat la un nivel echivalent cu 4.0 salarii medii brute pe economie – cel mai ridicat raport înregistrat în ultimii cinci ani.

În pofida acestor majorări motivante de care au beneficiat în special pentru judecătorii și procurorii care au promovat evaluarea externă, datele comparative cu cele din statele analizate de CEPEJ indică în continuare necesitatea unei creșteri sustenabile a nivelului de salarizare în sistemul judecătoresc din Republica Moldova. Aceasta este esențială nu doar pentru realizarea angajamentului autorităților de a combate corupția în contextul procesului de integrare europeană, ci și pentru atragerea unui număr cât mai mare de candidați calificați în magistratură și pentru acoperirea deficitului semnificativ de personal în sistemul judiciar.

III. SALARIILE PROCURORILOR

Începând cu anul 2016, în urma unor modificări legislative, salariul anual brut al procurorilor din Republica Moldova s-a dublat. Ulterior, în 2018, a fost modificat modul de calcul al salariilor, acestea fiind raportate la valoarea de referință stabilită anual prin Legea bugetului de stat. Potrivit Raportului de activitate al Procuraturii pentru anul 2022¹³, deși salariul de funcție al unui procuror a crescut comparativ cu nivelul din 2016, acesta nu a mai înregistrat majorări începând cu 2018. Această stagnare s-a datorat menținerii neschimbate a valorii de referință stabilite anual de Guvern și Parlament. Deși prin Hotărârea Curții

¹² Modificări la Legea bugetului de stat pentru anul 2023 nr. 359/2022:

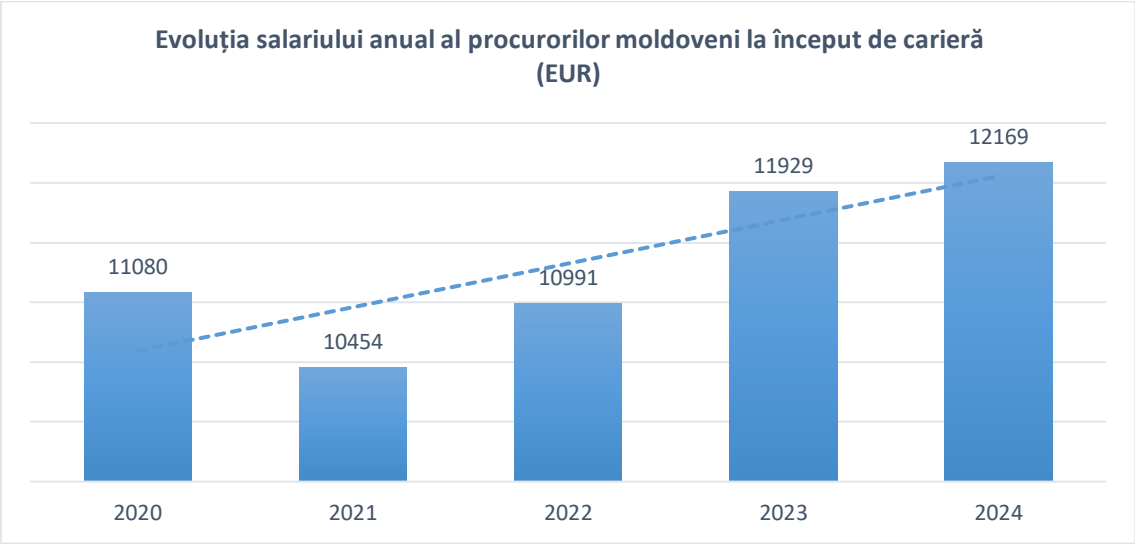
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139559&lang=ro

¹³ Raport privind activitatea procuraturii pentru anul 2022: <https://procuratura.md/sites/default/files/2023-03/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>

Constituționale nr. 12 din 08.08.2023¹⁴, s-a stabilit că statul este obligat să ajusteze anual salariile procurorilor, cel puțin în funcție de rata inflației medii anuale la data adoptării Legii bugetului de stat pentru anul următor, până la finalul perioadei analizate această decizie nu fusese pusă în aplicare¹⁵.

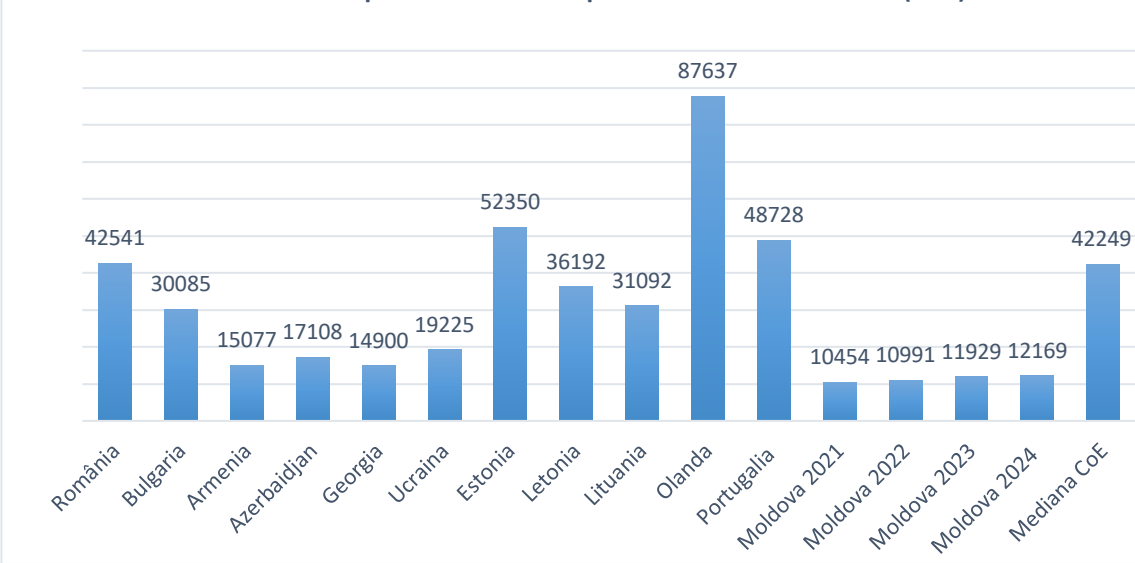
În acest context, în anul 2022, un procuror la început de carieră primea un salariu anual brut de 10,991 EUR – cu 5% mai mult decât în 2021, dar cu aproximativ 5.7% mai puțin față de 2020. În 2023 s-a înregistrat o creștere semnificativă, salariul unui procuror începător ajungând la 11,929 EUR – o majorare de aproximativ 8,5% comparativ cu 2022. Deși aparent paradoxală, această creștere poate fi explicată, în principal, prin includerea în calculul salarial a sporurilor lunare fixe prevăzute de Legea bugetului de stat pentru anul 2023, precum și prin fluctuațiile cursului valutar.

Tabelul nr. 11

În anul 2022, salariul procurorilor aflați la început de carieră din Republica Moldova (10,991 EUR) a fost cel mai scăzut dintre cele 46 de țări analizate de CEPEJ. În context regional, salariile procurorilor începători din Armenia (15,007 EUR), Azerbaidjan (17,108 EUR), Ucraina (19,225 EUR) și Georgia (14,900 EUR) au fost semnificativ mai mari. Comparativ cu România, salariul unui procuror începător din Moldova a fost de 3,9 ori mai mic. De asemenea, acesta a reprezentat doar o treime din valoarea mediei înregistrate la nivelul statelor analizate de CEPEJ.

Tabelul nr. 12 Salariul anual al procurorilor la început de carieră în anul 2022 (EUR)

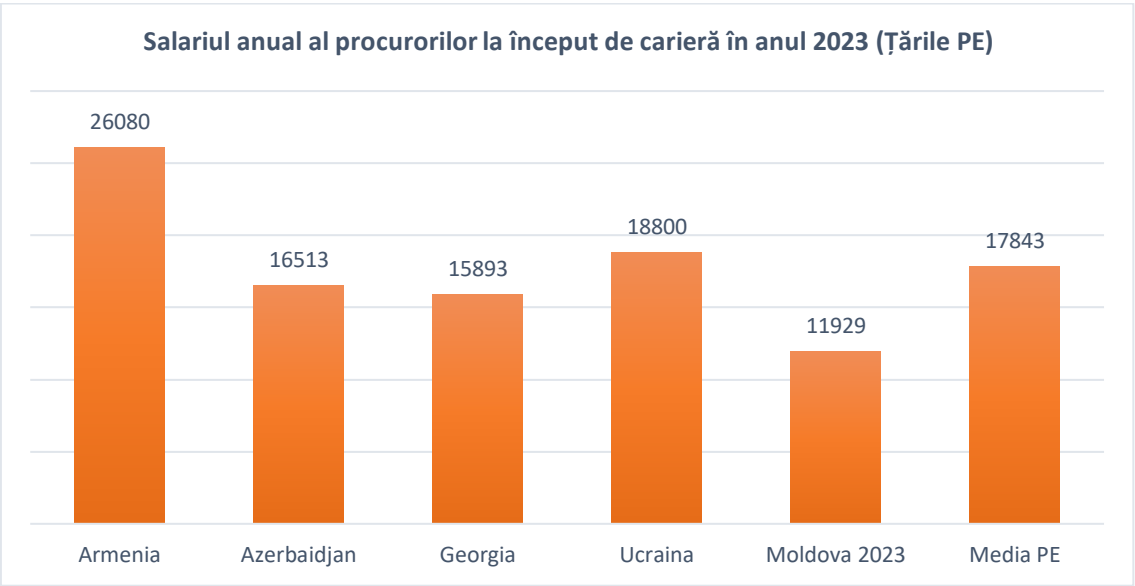
¹⁴ Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 08.08.2023:

<https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=832&l=ro>

¹⁵ Raport privind activitatea procuraturii pentru anul 2023 <https://www.procuratura.md/sites/default/files/2024-02/Raportul%20de%20activitate%20al%20Procuraturii%20pentru%20anul%202023.pdf> și pentru anul 2024 <https://www.procuratura.md/sites/default/files/2025-04/raport-privind-activitatea-procuraturii-anul-2024-final.pdf>

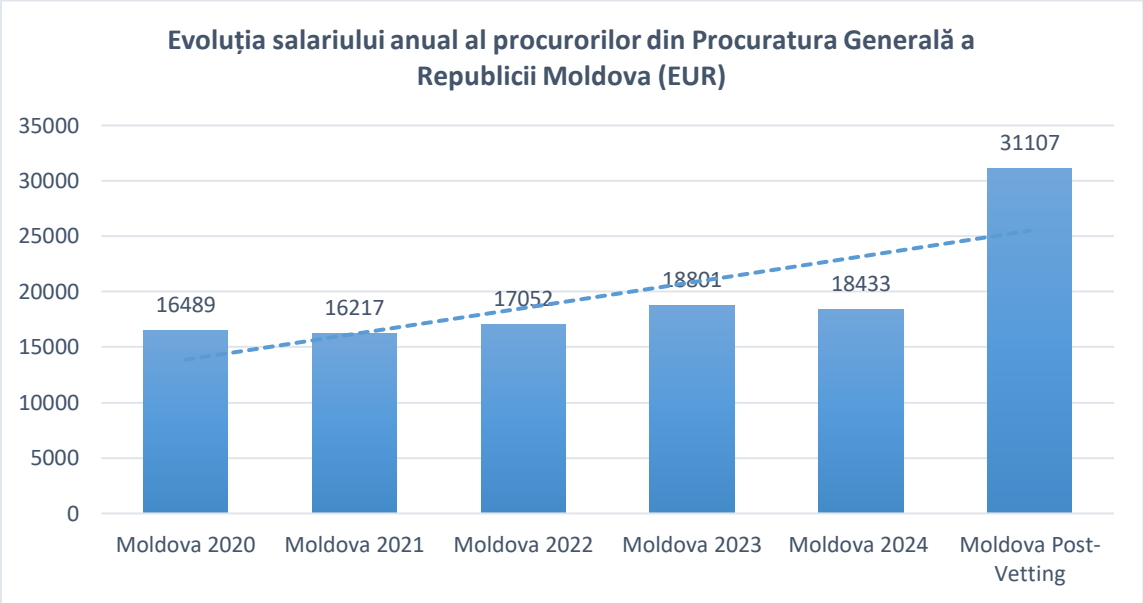
Deși salariul unui procuror aflat la început de carieră a înregistrat o creștere semnificativă de 8,5% în 2023, ajungând la 11,929 EUR față de 10,991 EUR în 2022, Republica Moldova continuă să acorde cel mai mic salariu pentru această funcție la nivel regional. Comparativ cu media țărilor din Parteneriatul Estic (17,843 EUR), remunerarea unui procuror începător în Moldova este de aproximativ 1,5 ori mai mică. Singura excepție relativ apropiată este Georgia, unde salariul aferent aceleiași funcții este de 15,893 EUR.

Tabelul nr. 13

Salariul anual brut al procurorilor din cadrul Procuraturii Generale a Republicii Moldova a înregistrat o creștere în 2022, ajungând la 17,052 EUR, față de 16,217 EUR în 2021. Tendința ascendentă a continuat în 2023, când salariul a ajuns la 18,801 EUR – cu aproximativ 14% mai mult decât în 2020. În 2024, însă, a fost constatată o ușoară scădere, salariul mediu situându-se în jurul valorii de 17,716 EUR. Totodată, este important de menționat că în contextul evaluării integrității, procurorii care au promovat evaluarea conform Legii nr. 252/2023, au beneficiat de salarii considerabil mai mari, ajungând până la 31,107 EUR – de aproximativ 1.7 ori mai mare decât salariul unui procuror în funcție care nu a trecut procesul de evaluare externă.

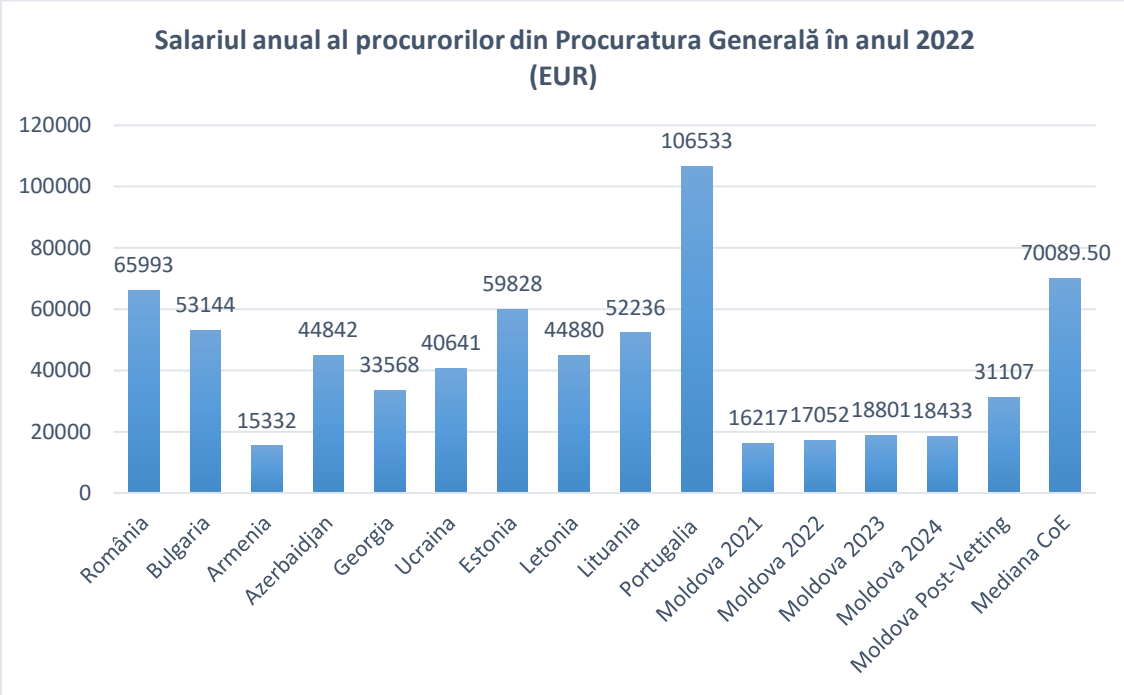
Tabelul nr. 14

În 2022, salariul anual brut al procurorilor din Procuratura Generală a Republicii Moldova a fost de 17,052 EUR, situându-se printre cele mai mici din cele 46 de țări analizate în raportul CEPEJ. Acest nivel salarial

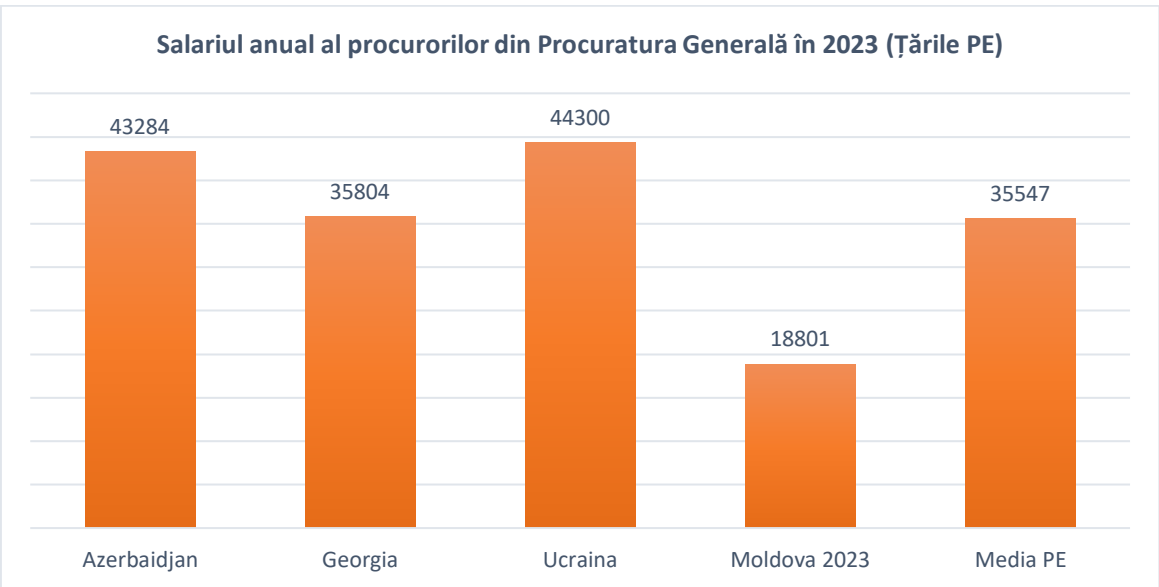
era de patru ori mai mic decât mediana statelor evaluate de CEPEJ. Totodată, era considerabil inferior în comparație cu salariile procurorilor din organele superioare ale unor țări comparabile, precum Azerbaidjan (44,842 EUR), Georgia (33,568 EUR) sau Ucraina (40,641 EUR). Dintre toate țările analizate, doar Armenia (15,332 EUR) a înregistrat un salariu mai mic la acest capitol.

Tabelul nr. 15

În anul 2023, procurorii din Procuratura Generală a Republicii Moldova au continuat să fie cel mai slab remunerați dintre țările Parteneriatului Estic, cu un salariu anual brut de 18,801 EUR. Acesta a fost de aproximativ 2.3 ori mai mic decât salariile procurorilor din organele superioare din Azerbaidjan (43,284 EUR) și Ucraina (44,300 EUR), și de aproape două ori mai mic decât cel din Georgia (35,804 EUR).

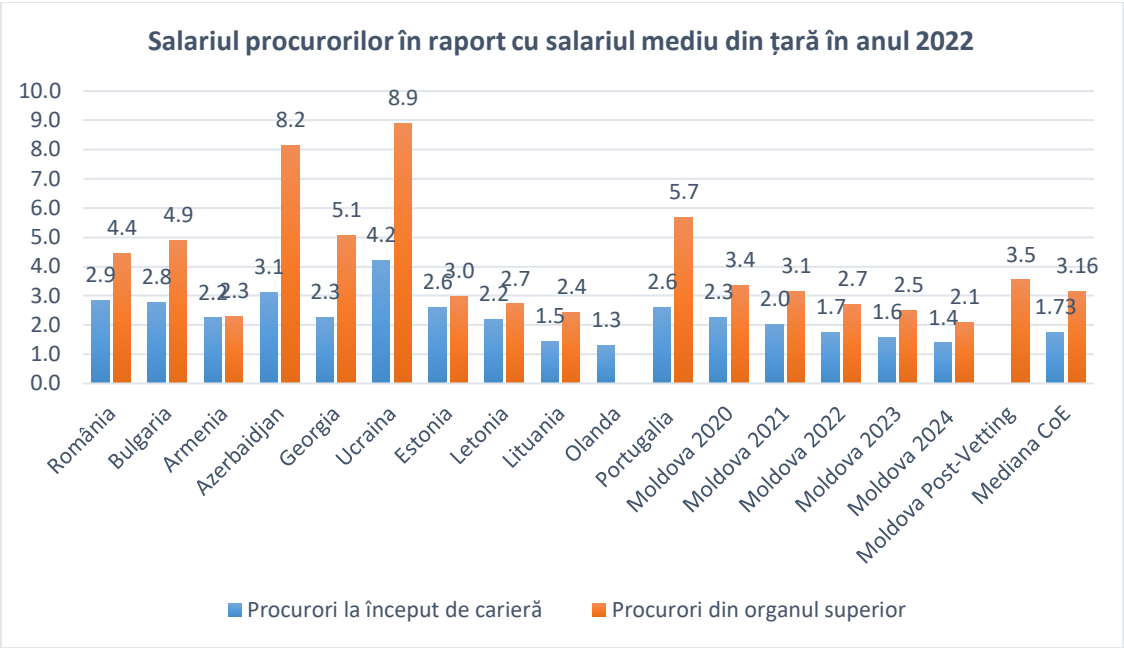
Tabelul nr. 16

În ceea ce privește raportul dintre salariul procurorilor și salariul mediu pe economie, în anul 2022, procurorii începători din Republica Moldova erau remunerați la un nivel similar cu mediana celor 46 de

țări analizate de CEPEJ – 1.7 salarii medii pe economie. În același an, procurorii din Procuratura Generală primeau un salariu echivalent cu 2.7 salarii medii, sub mediana europeană de 3.16. Raportul a înregistrat o scădere semnificativă față de anii 2020 și 2021, tendință care a continuat în 2023 (1.6 pentru procurorii începători și 2.5 pentru cei din Procuratura Generală) și respectiv în 2024 (1.4 și, respectiv, 2.1).

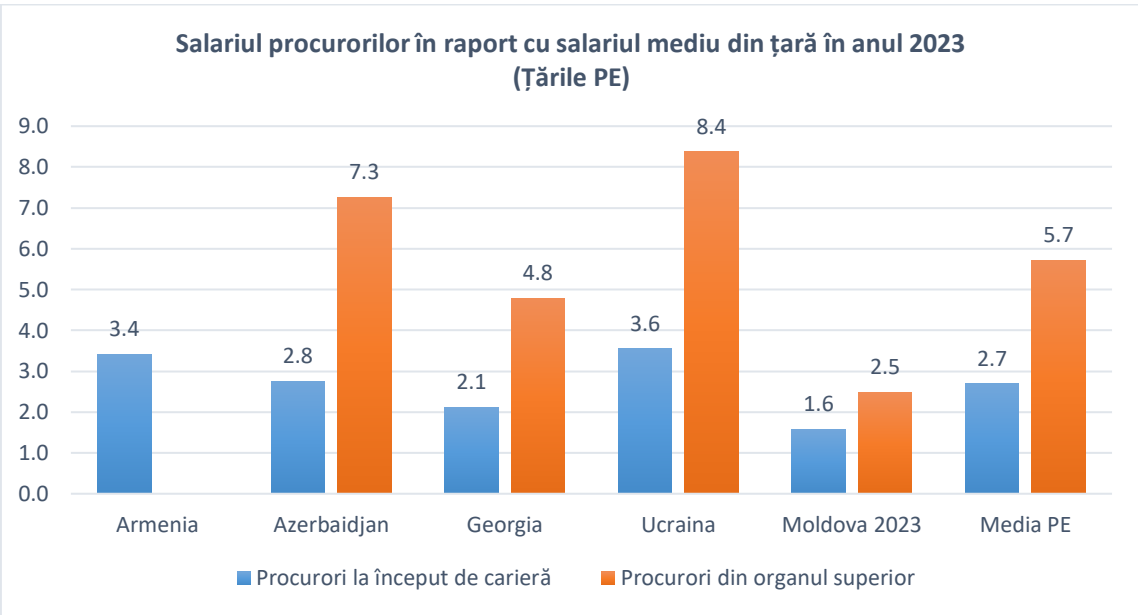
Tabelul nr. 17

Datele confirmă că, în 2022, salariile procurorilor începători din Republica Moldova raportate la salarii medii pe economie erau comparabile cu cele din Armenia, Georgia, Țările de Jos și statele baltice. Totuși, în cazul procurorilor din Procuratura Generală, diferențele negative față de salariul mediu pe țară erau considerabile comparativ cu Azerbaidjan, Georgia sau Ucraina.

În 2023, Republica Moldova a înregistrat cele mai scăzute valori din regiune, iar discrepanțele semnificative între salariile procurorilor din Procuratura Generală și salariul mediu pe economie s-au menținut în comparație cu Azerbaidjan, Georgia și Ucraina.

Tabelul nr. 18

IV. PERSONALUL DIN JUSTIȚIE

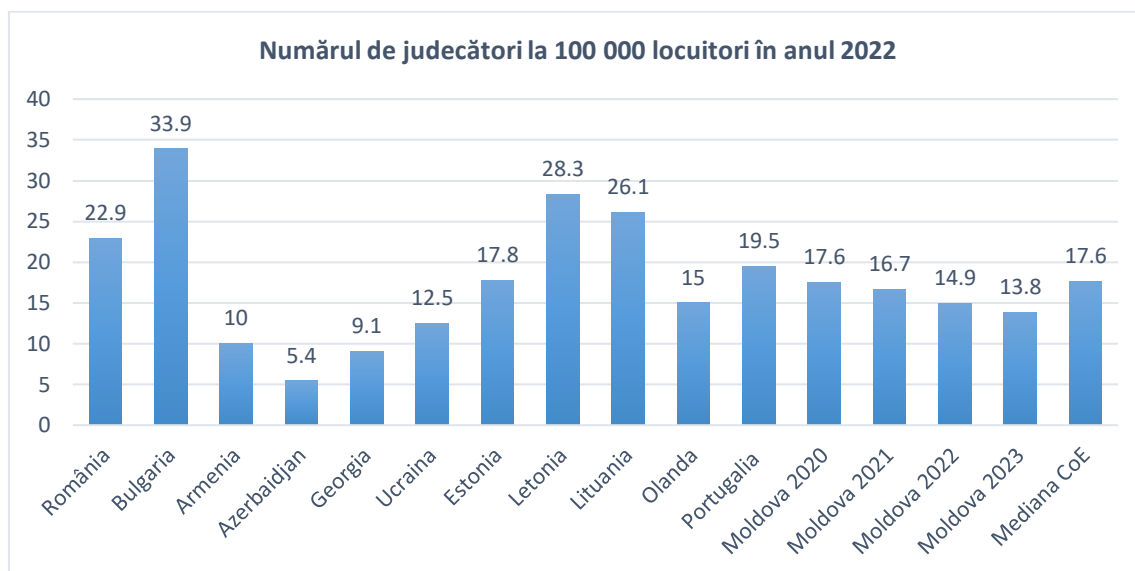
În total, în sistemul judecătoresc există 489 posturi de judecători¹⁶. Totuși, o parte dintre acestea sunt vacante, un număr semnificativ de judecători sunt suspendați din funcție, iar alții au demisionat în contextul evaluării externe a judecătorilor și procurorilor. Potrivit raportului de activitate al CSM pentru anul 2024, la data de 31 decembrie 2024, activau efectiv în sistemul judecătoresc 358 de judecători.

Conform Raportului CEPEJ din 2024, în anul 2022, în Republica Moldova activau 14,9 judecători la 100.000 de locuitori – o valoare apropiată de mediana celor 46 de state analizate (17,6). În 2023, acest indicator a scăzut la 13,8 judecători la 100.000 de locuitori (346 judecători), pe fondul unui val de demisii survenite în contextul evaluării externe. Potrivit aceluiași raport al CSM, în anul 2024 au fost eliberați din funcție 54 de judecători: 41 din cadrul curților de apel și 13 de la judecătorii.

În pofida acestei tendințe de descreștere a numărului de judecători în ultimii ani, care indică necesitatea urgentă a suplimentării resurselor umane, coeficientul de judecători la 100.000 de locuitori din anul 2022 a fost superior celui înregistrat de țările din regiune. În 2023, cu un coeficient de 13,8, Republica Moldova a continuat să depășească media statelor din regiunea Parteneriatului Estic situându-se peste nivelurile înregistrate în Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Ucraina.

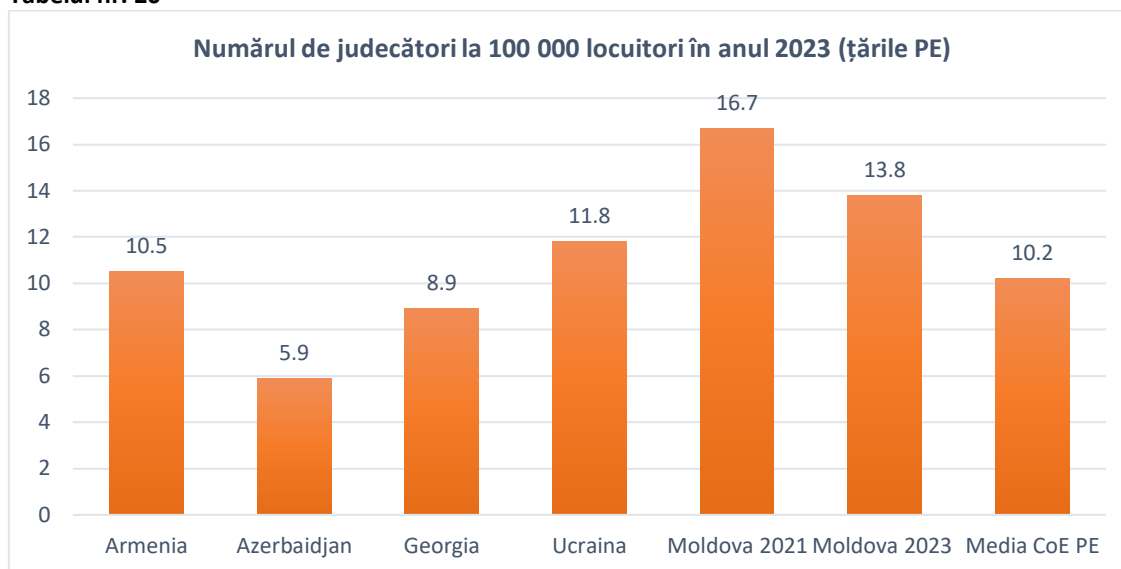
De asemenea, după cum rezultă din informația de mai jos, **numărul cauzelor examinate** de judecătorii din Republica Moldova nu este cu mult mai mare decât mediana țărilor membre ale CoE, iar personalul care asistă judecătorii din Moldova este cu mult mai numeros decât în majoritatea țărilor CoE.

Tabelul nr. 19

¹⁶ Raport cu privire la activitatea CSM și al instanțelor judecătorești în anul 2024
https://www.csm.md/files/RAPOARTE/2024/final_Raport_CSM_2024.pdf

Tabelul nr. 20

În anul 2024¹⁷, numărul posturilor de procuror în Republica Moldova a fost de 602, în creștere ușoară față de anul 2023 (595)¹⁸ și 2022 (592)¹⁹. Acest număr este cu aproximativ 19% mai mare decât numărul total de posturi de judecător (489) și cu 23% mai mare decât numărul judecătorilor care activează efectiv (358). În statele cu democrații avansate, numărul judecătorilor depășește întotdeauna pe cel al procurorilor, în timp ce în țările fostei URSS numărul procurorilor a fost constant mai ridicat. Astfel, în 2022 și 2023, în Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Ucraina numărul procurorilor a fost mai mare decât cel al judecătorilor.

În 2022, numărul procurorilor din Republica Moldova la 100 000 de locuitori era de 23,6 – de două ori mai mult decât mediana CoE (11,2). În 2023, această cifră a crescut nesemnificativ, ajungând la 23,7, fiind cel mai mare coeficient de procurori din rândul țărilor Parteneriatului Estic. Potrivit Raportului privind activitatea Procuraturii pentru anul 2024, dintr-un total de 720 posturi disponibile, erau ocupate 602, ceea ce echivalează cu un raport de 24,8 procurori la 100 000 de locuitori. Dacă toate posturile ar fi ocupate, acest raport ar crește la 29,7 procurori la 100.000 de locuitori. În România, Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Estonia, numărul procurorilor la 100.000 de locuitori este practic de două ori mai mic decât în Republica Moldova, similar cu mediana CoE. Comparativ cu Olanda, numărul procurorilor la 100 000 de locuitori în Republica Moldova este de patru ori mai mare.

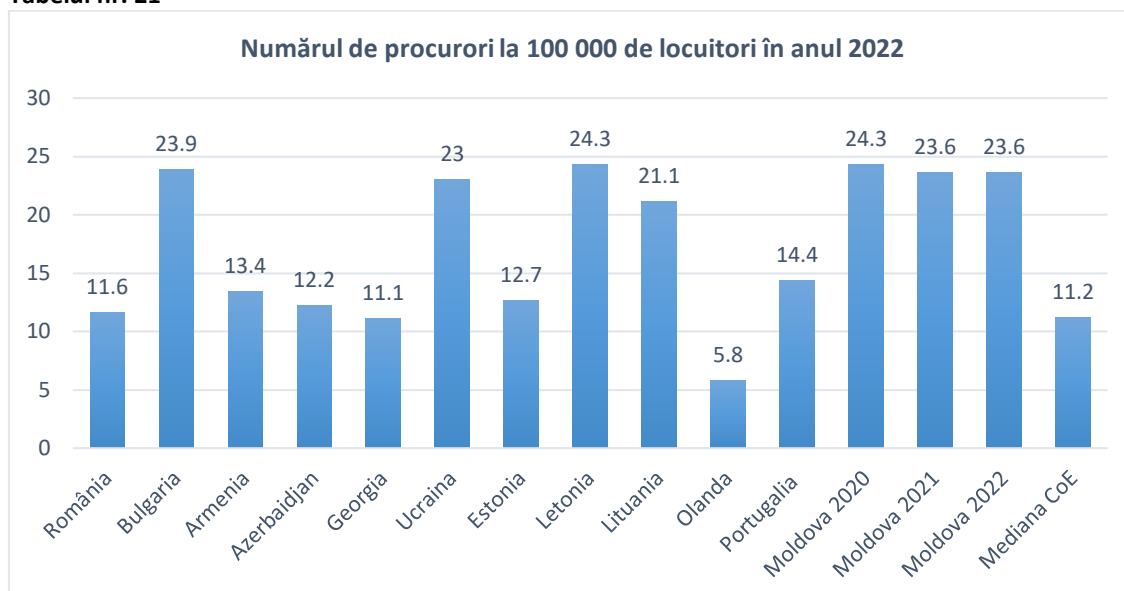
Aceste cifre ar putea servi drept bază pentru inițierea discuțiilor cu privire la optimizarea numărului de procurori din Republica Moldova, însă doar cu condiția simplificării procedurilor de investigare și examinare a cauzelor penale. Legitimitatea acestor discuții este susținută și de numărul redus de cauze penale instrumentate de procurori în raport cu alte țări. Sumele economisite astfel ar putea fi folosite pentru creșterea salariilor judecătorilor și procurorilor care vor promova evaluarea externă.

¹⁷ Raport privind Activitatea Procuraturii pentru anul 2024 https://procuratura.md/sites/default/files/2025-04/raport-privind-activitatea-procuraturii-anul-2024-finalcpr_0.pdf

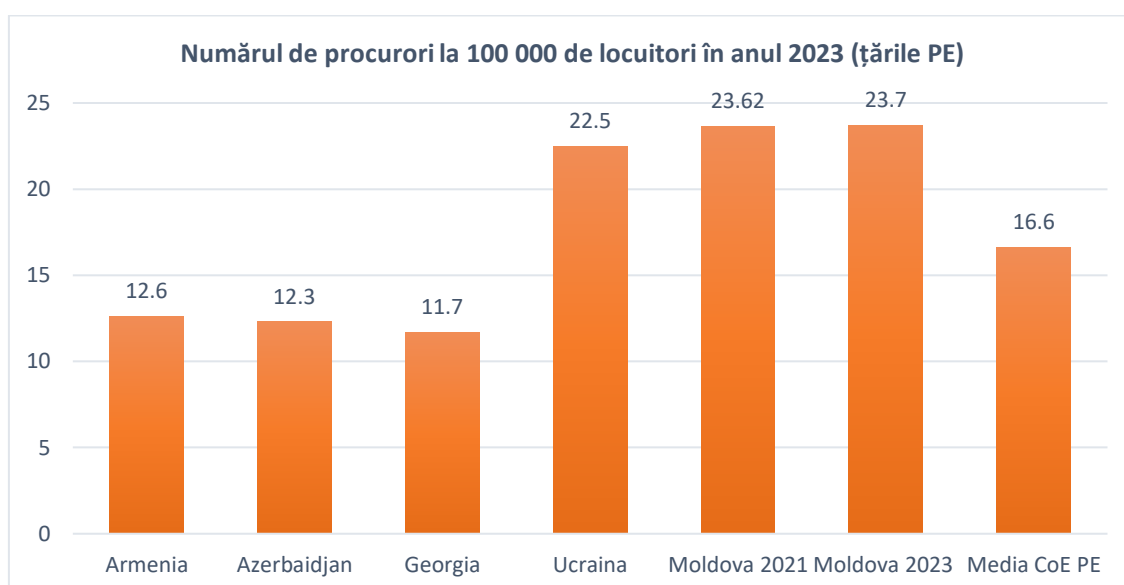
¹⁸ Raport privind Activitatea Procuraturii pentru anul 2023 <https://procuratura.md/sites/default/files/2024-03/RAPORTUL%20de%20activitate%20al%20Procuraturii%20pentru%20anul%202023%20final.pdf>

¹⁹ Raport privind Activitatea Procuraturii pentru anul 2022 <https://procuratura.md/sites/default/files/2023-03/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>

Tabelul nr. 21

Tabelul nr. 22

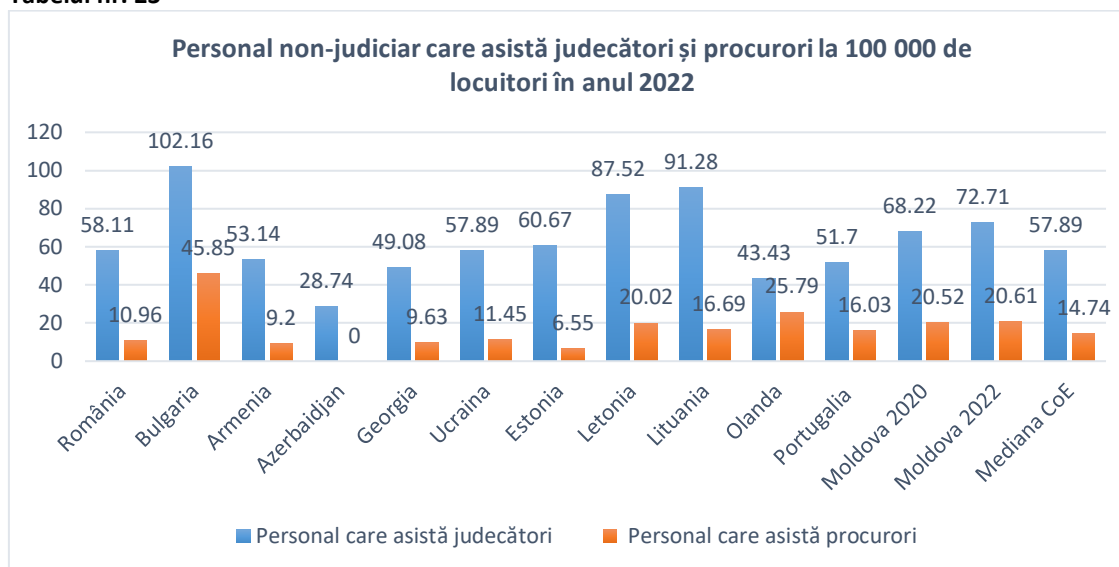

În ceea ce privește personalul care asistă judecătorii (excluzând funcțiile vacante), datele statistice confirmă că, în 2022, acesta a crescut ușor comparativ cu anul 2020, ajungând la 72,71 unități la 100 000 de locuitori. Acest coeficient depășește semnificativ mediana CoE (cu 26%), precum și majoritatea țărilor analizate, cu excepția Letoniei, Lituaniei și Bulgariei. În 2023, raportul a scăzut la 68,6 unități, menținându-se totuși la un nivel superior comparativ cu celelalte state ale Parteneriatului Estic.

Numărul personalului care asistă procurorii din Republica Moldova a crescut considerabil după adoptarea noii Legi cu privire la procuratură în anul 2016. La sfârșitul anului 2022, acest personal era în număr de 20,61 unități la 100 000 de locuitori, un nivel semnificativ mai ridicat decât mediana CoE (14,72) și cel mai mare dintre toate statele din fosta URSS. Datele utilizate exclud funcțiile vacante sau suspendările din funcție. În 2023, raportul a crescut ușor la 20,9 unități, menținându-se net superior față de statele din Parteneriatul Estic.

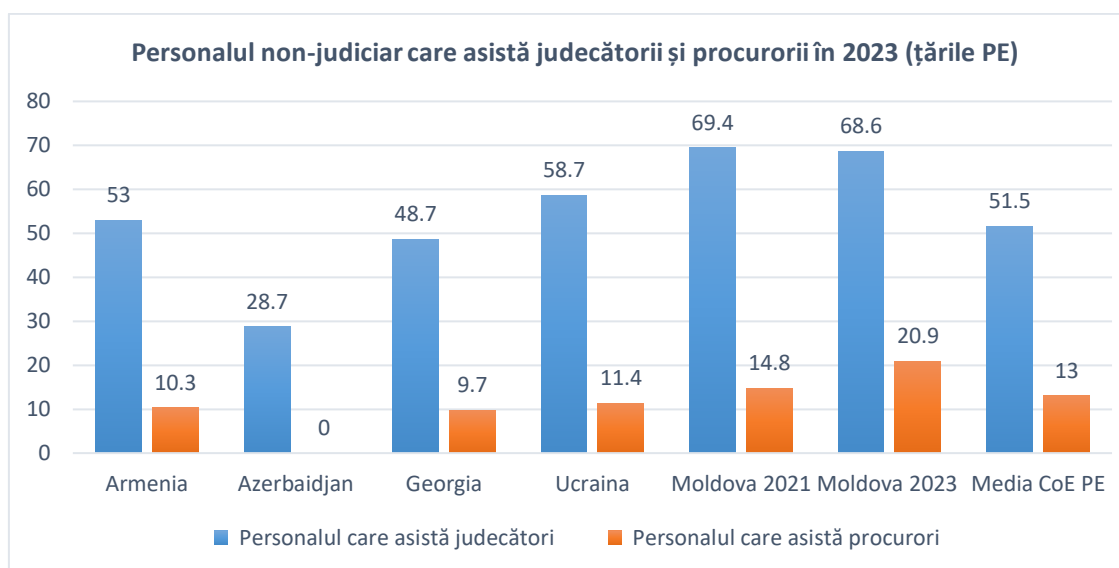
Este de menționat că numărul total de posturi destinate personalului care asistă procurorii este de 461, însă la sfârșitul anului 2022, 116 dintre acestea erau vacante. Potrivit Raportului de activitate al Procuraturii Generale pentru anul 2024, numărul funcțiilor vacante a crescut la 134.

Tabelul nr. 23

Conform datelor, cel puțin din punct de vedere numeric, în Republica Moldova nu se impune extinderea statelor de personal auxiliar pentru judecători și procurori. În schimb, ar fi oportun să se acorde o atenție sporită creșterii nivelului de profesionalism al acestui personal, precum și unei regândiri a structurii organizatorice a personalului instanțelor, în vederea sporirii eficienței activității acestora.

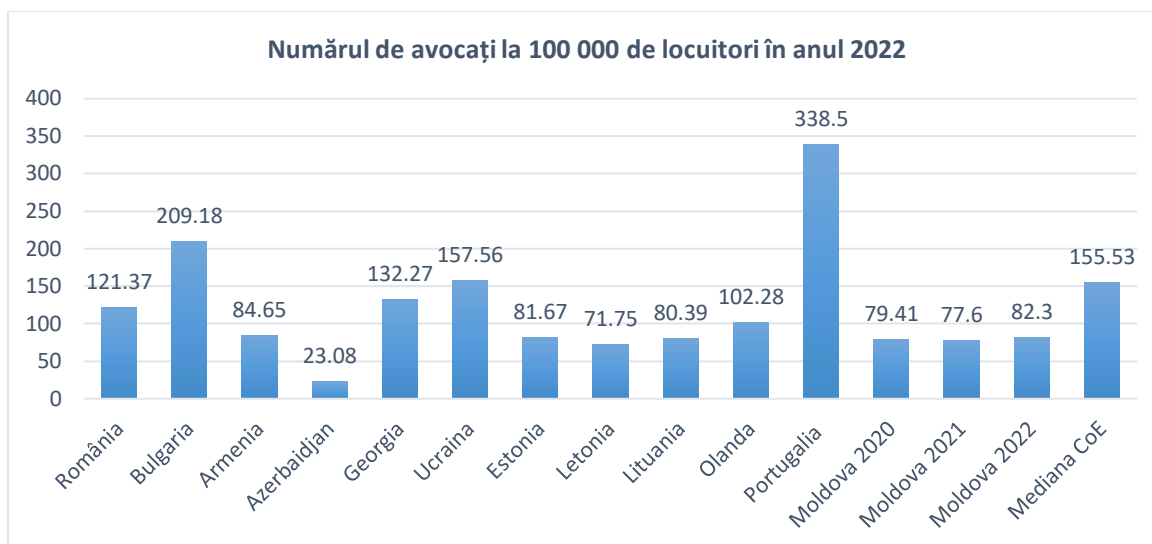
Tabelul nr. 24

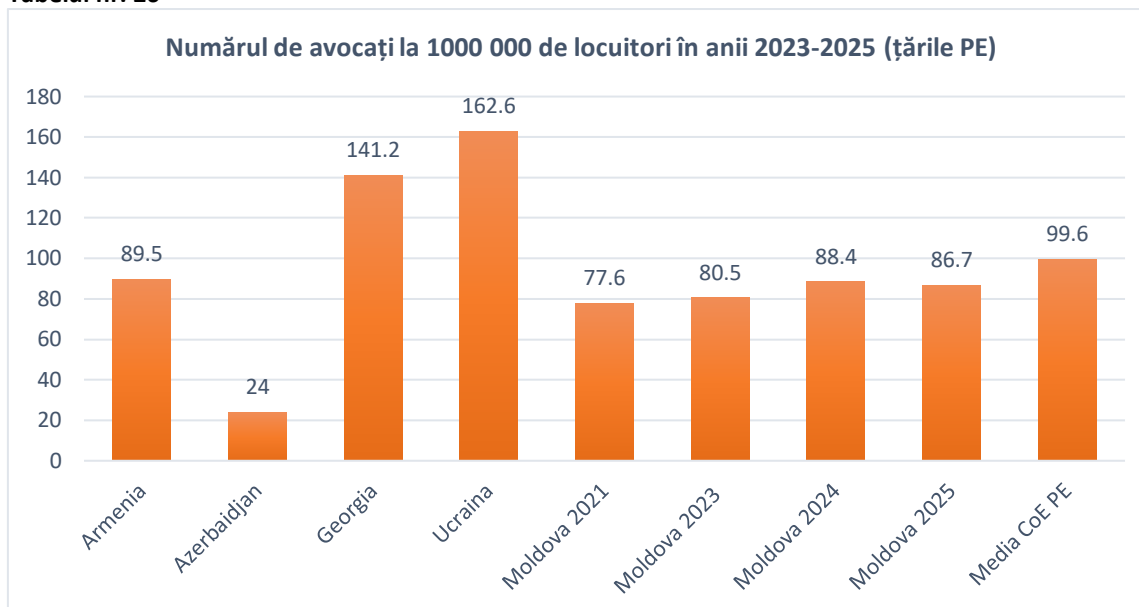
Potrivit Raportul CEPEJ din 2024, în Republica Moldova activau, în anul 2022, 82,3 avocați la 100 000 de locuitori, ceea ce reprezintă doar 52,9% din mediana CoE (155,53). În 2023, acest indicator a scăzut la 80,5, fiind cu 19,2% mai mic decât media țărilor din Parteneriatului Estic. În 2024, numărul avocaților a crescut. Conform datelor Uniunii Avocaților din Republica Moldova²⁰, la începutul anului 2024 erau înregistrați 2.143 de avocați cu drept de exercitare a profesiei, ceea ce corespunde unui coeficient de 88,4 avocați la 100.000 de locuitori. Totuși, potrivit datelor din 2025, numărul avocaților activi era de 2.102, ceea ce echivalează cu aproximativ 86,7 avocați la 100.000 de locuitori.

²⁰ Lista avocaților cu drept de exercitare a profesiei de avocat pentru anul 2024 https://uam.md/wp-content/uploads/2024/12/Lista-cu-drept-de-exercitare_2024_actualizata-la-30.12.2024.pdf

Tabelul nr. 25

Tabelul nr. 26

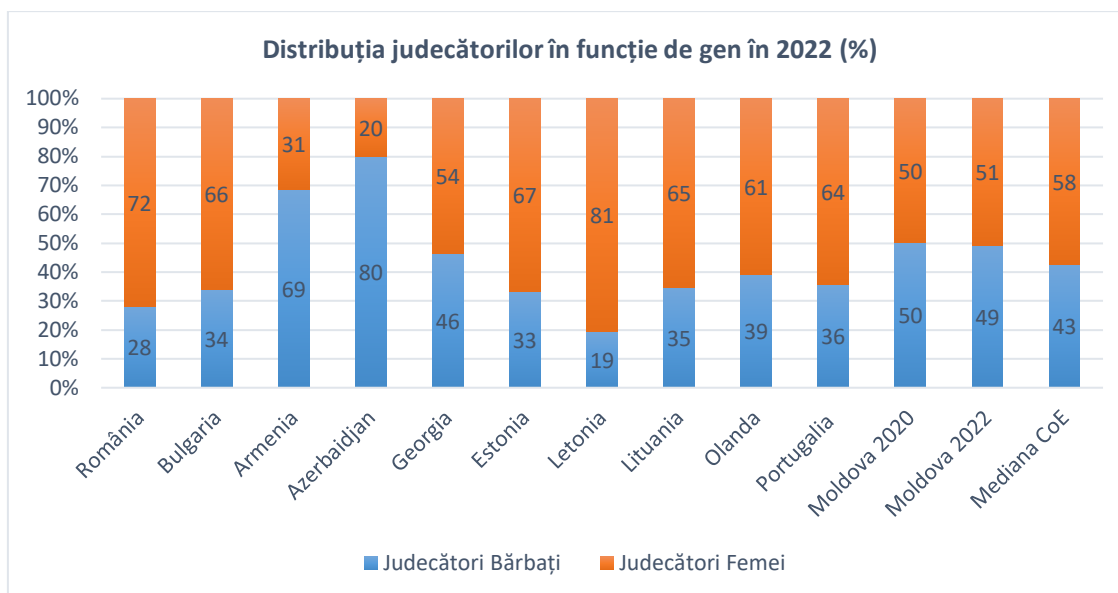

Numărul redus al avocaților raportat la populația țării este un fenomen caracteristic țărilor din spațiul post-sovietic, unde rolul avocatului a fost istoric limitat. În cazul Republicii Moldova, această situație poate fi explicată prin capacitatea scăzută a populației de a plăti onorariile avocaților, criteriile insuficient de clare privind accesul în profesie, precum și prin importanța redusă acordată argumentelor apărării de către judecători și procurori.

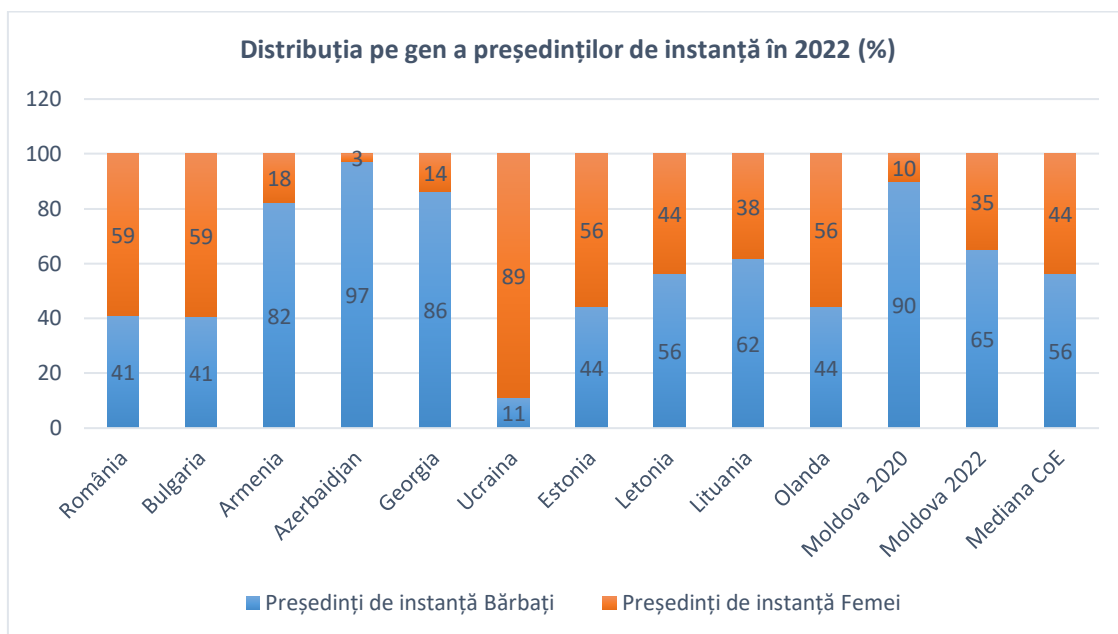
V. EGALITATEA DE GEN ÎN JUSTIȚIE

În anul 2022, componența sistemului judecătoresc din Republica Moldova a reflectat un echilibru de gen relativ egal între femei (51%) și bărbați (49%) în rândul judecătorilor. Cu toate acestea, acest echilibru nu se regăsește la nivelul funcțiilor de conducere. Astfel, doar 35% dintre președinții de instanță erau femei, cu 26% sub mediana CoE (44%). Această disproporție s-a menținut și în anul 2023.

Tabelul nr. 27

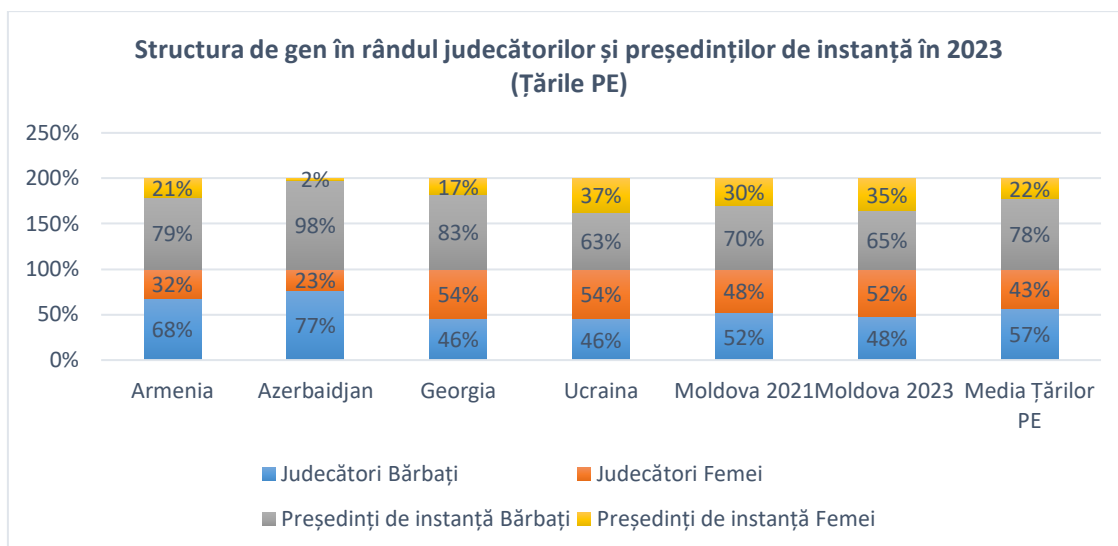

Tabelul nr. 28

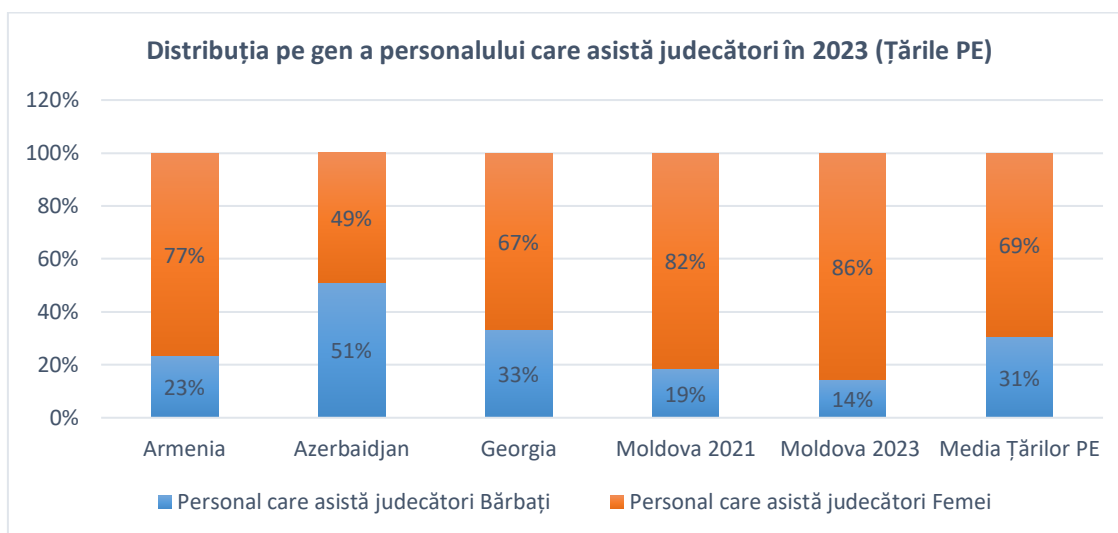

Un dezechilibru și mai accentuat se observă în componența personalului care asistă judecătorii. În anul 2023, 86% din acest personal era format din femei – cea mai mare proporție dintre țările Parteneriatului Estic, în creștere cu 4% față de anul 2021. Aceste date relevă o distribuție tradițională de gen în ceea ce privește funcțiile administrative și de sprijin în justiție, în contrast cu subreprezentarea femeilor în poziții de conducere.

Tabelul nr. 29

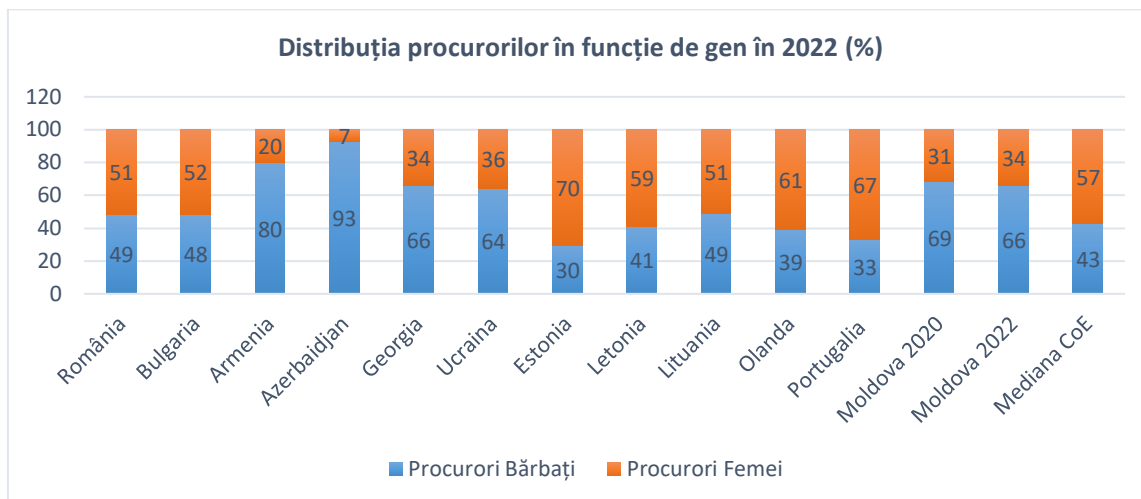

Tabelul nr. 30

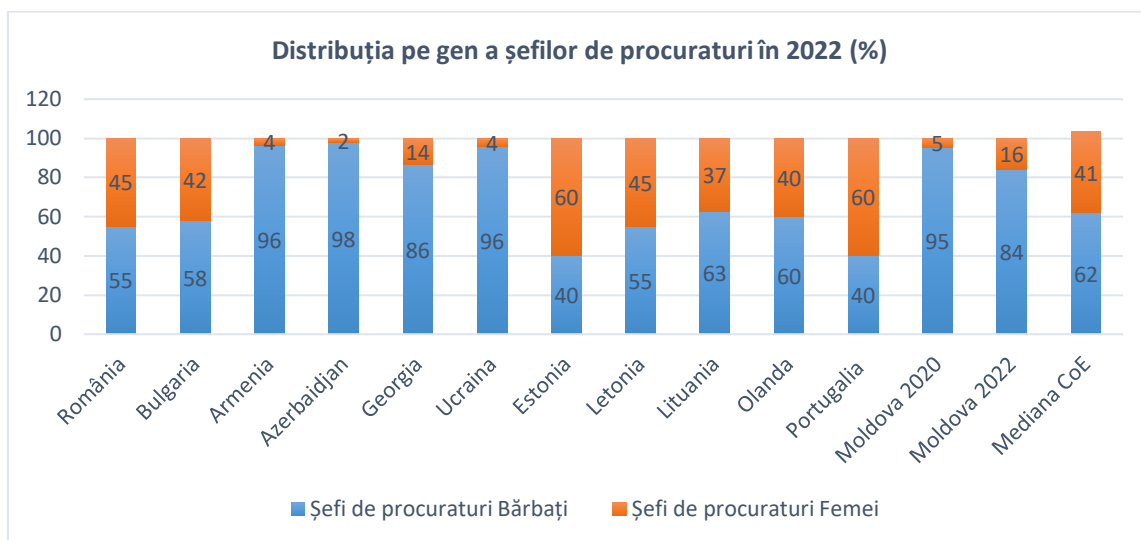

Spre deosebire de echilibrul relativ de gen în rândul judecătorilor, sistemul procuraturii din Republica Moldova prezintă un dezechilibru semnificativ. Potrivit datelor CEPEJ, în anul 2022, doar 34% dintre cei 592 de procurori activi erau femei, această tendință menținându-se și în 2023. Discrepanța este și mai accentuată la nivelul funcțiilor de conducere: femeile ocupau doar 16% dintre aceste posturi. Deși acest procent a crescut de aproximativ trei ori față de anul 2020, el rămâne considerabil sub mediana CoE, fiind de 2,5 ori mai mic. Aceste date evidențiază o subreprezentare sistemică a femeilor în pozițiile decizionale din cadrul procuraturii.

Tabelul nr. 31

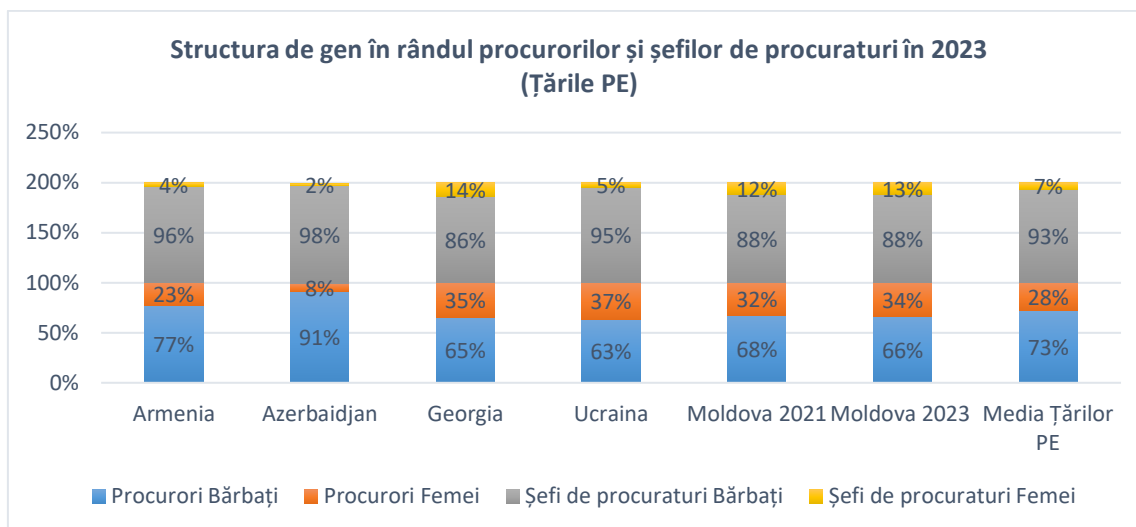

Tabelul nr. 32

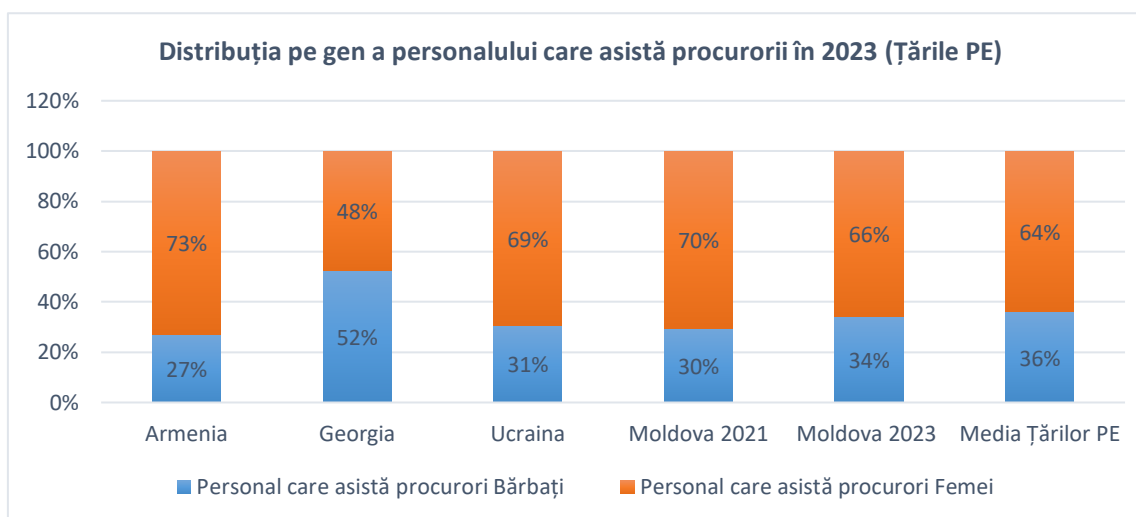

În anul 2023, numărul femeilor care ocupau funcții de conducere în procuratură a înregistrat o scădere față de anul precedent, de la 16% la 13%. Cu acest procentaj, Republica Moldova s-a situat pe locul al doilea, fiind devansată doar de Georgia în cadrul tuturor țărilor Parteneriatului Estic. În ceea ce privește personalul care asistă procurorii în 2023, femeile au reprezentat 66%, în timp ce bărbații doar 34%, cifre ce se aliniază îndeaproape mediei din regiune.

Tabelul nr. 33

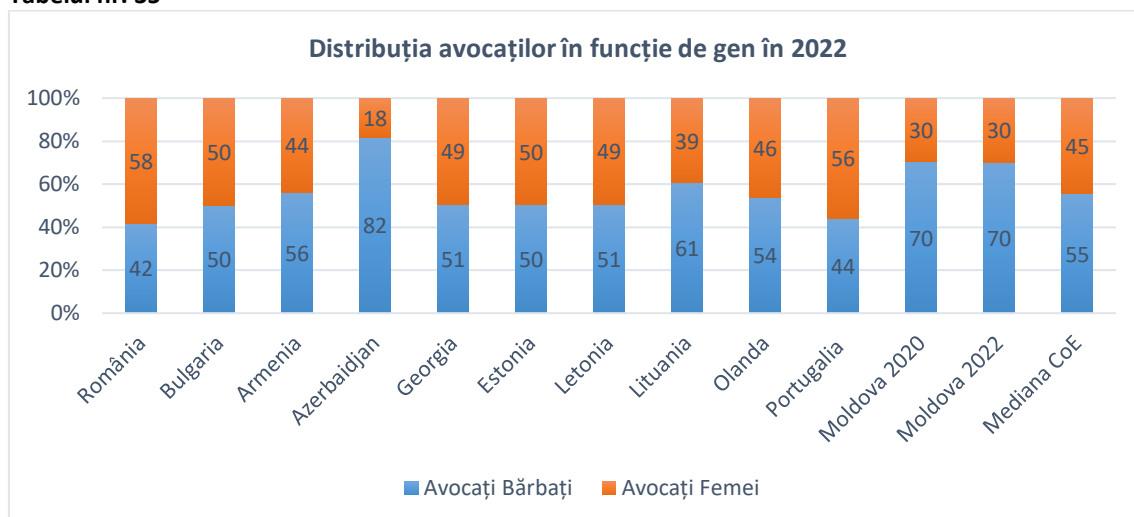

Tabelul nr. 34

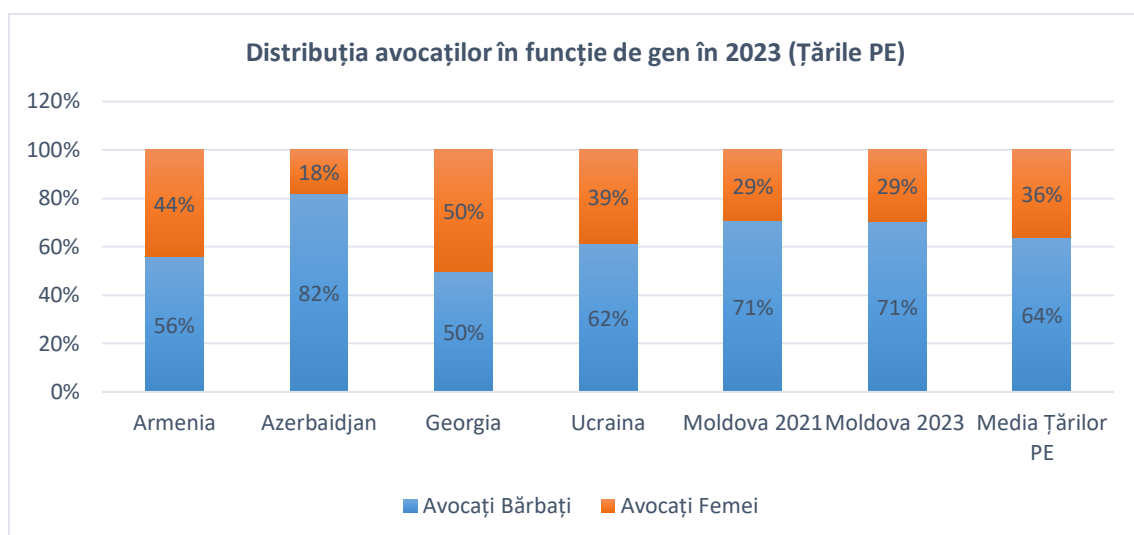

Referitor la distribuția avocaților după criteriul de gen în anul 2022, datele CEPEJ indică o situație surprinzătoare: din totalul de 2.068 de avocați înregistrați, doar 30% au fost femei, în timp ce bărbații au reprezentat 70%. Acest dezechilibru s-a menținut constant în perioada 2020-2023. Proportia femeilor avocate din Republica Moldova este cu 15% mai mică decât mediana CoE, care este de 45%. În regiune, din țările analizate, comparativ cu Moldova, doar Azerbaidjan înregistrează o pondere mai mică a femeilor în avocatură (18%).

Tabelul nr. 35

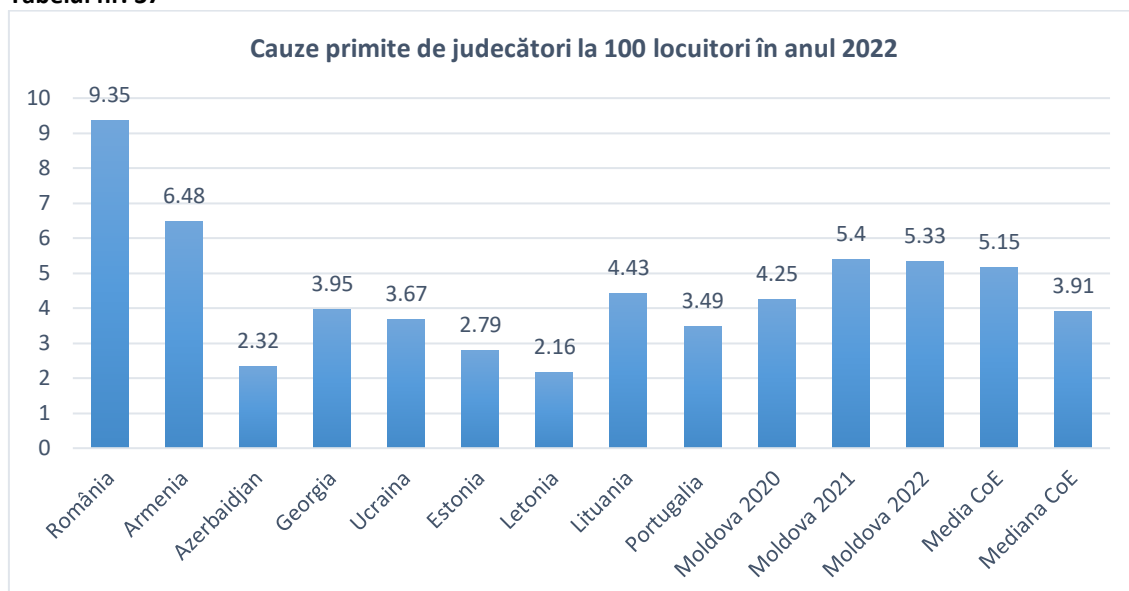

Tabelul nr. 36

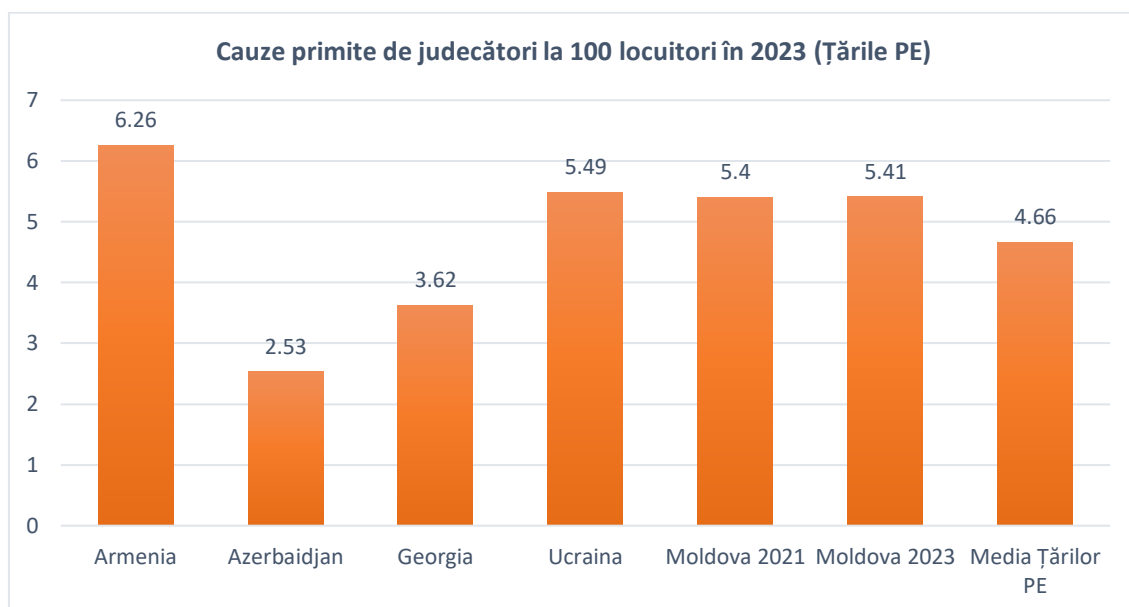

VI. CAUZELE EXAMINATE DE JUDECĂTORI ȘI PROCURORI

În anul 2022, instanțele judecătorești din Republica Moldova au primit și soluționat, în total, 5,33 cauze civile, comerciale, administrative și penale la 100 de locuitori. Acest indicator este cu 1,08 puncte mai mare decât în anul 2020, și relativ apropiat de cel din 2021. Coeficientul din 2022 a fost cu 1,42 puncte (36,6%) mai mare decât mediana CoE și ușor superior mediei CoE. Numărul de cauze la 100 de locuitori înregistrat în Republica Moldova este comparabil cu cel din Armenia și Lituania, fiind însă considerabil mai ridicat decât în Azerbaidjan, Georgia, Ucraina, Estonia, Letonia sau Portugalia, și de aproximativ două ori mai mic decât în România. Anul 2020, marcat de pandemia COVID-19, a determinat o scădere a numărului de cauze noi înregistrate. Creșterea semnificativă din anii 2021 și 2022 reflectă o reluare a activității judiciare în condiții mai stabile.

Tabelul nr. 37

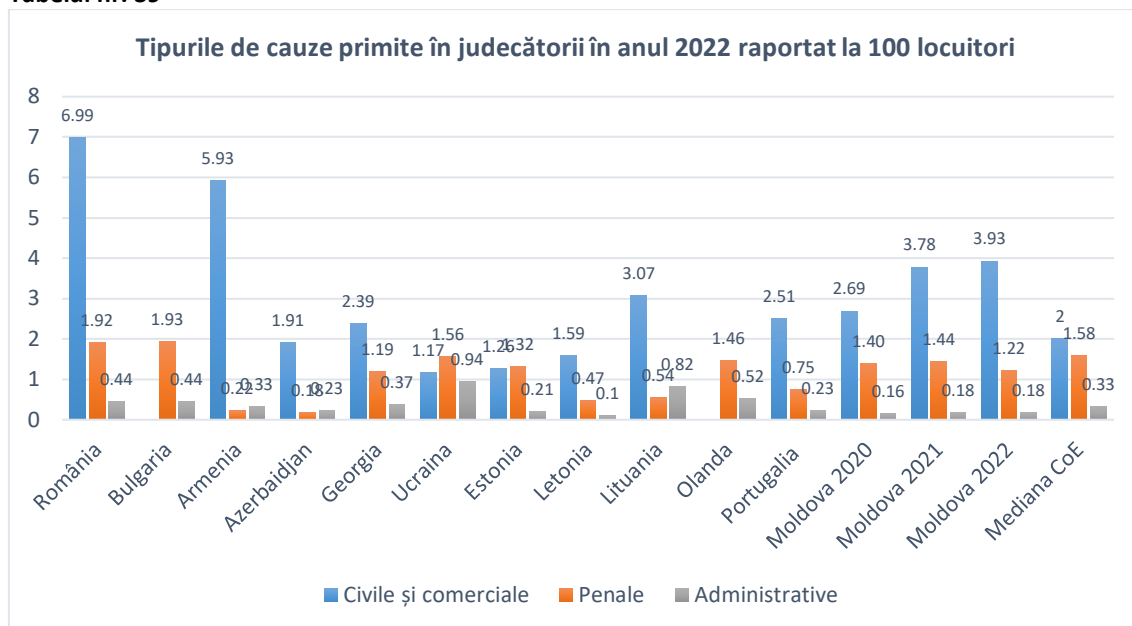
În anul 2023, a fost înregistrată o ușoară creștere a numărului de cauze primite și soluționate la 100 de locuitori, de la 5,33 la 5,41. Acest nivel continuă să fie mai mare decât media țărilor din Parteneriatul Estic și, totodată, depășește considerabil valorile înregistrate în Azerbaidjan și Georgia.

Tabelul nr. 38

În tabelul următor sunt prezentate informațiile privind numărul de cauze primite de judecători după categorii. Aceste date arată că, în 2022, în Republica Moldova a fost depus un număr mai mare de cauze civile și comerciale pe cap de locuitor decât mediana CoE (3,93 în raport cu 2). Referitor la numărul de cauze penale noi în 2022 în Republica Moldova, acesta este comparabil cu mediana CoE (1,22 în raport cu 1,55). Privind numărul de cauze administrative noi în 2022 în Republica Moldova, acesta a fost de circa două ori mai mic decât mediana CoE (0,18 în raport cu 0,33).

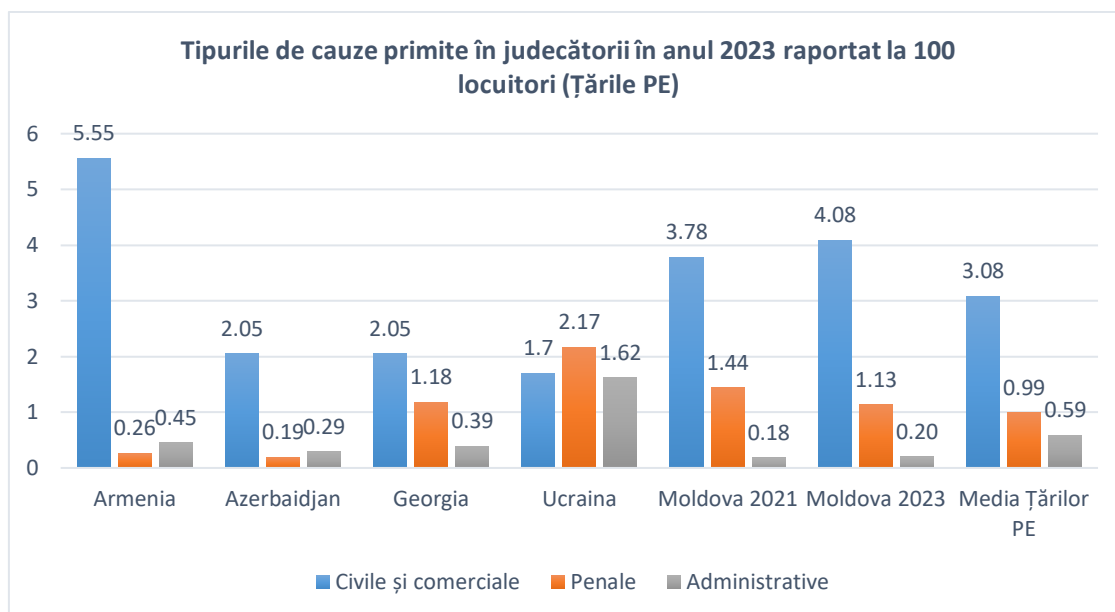
Merită, totuși, de remarcat că numărul cauzelor civile și comerciale primite de instanțele de judecată în anul 2022, raportat la populația țării, a fost destul de mare, Republica Moldova fiind devansată la acest capitol doar de România și Armenia. Referitor la numărul cauzelor penale noi în anul 2022, raportat la 100 locuitori, acesta este comparabil cu numărul cauzelor din România, Bulgaria, Ucraina, Estonia și Olanda însă mult mai mare decât numărul cauzelor penale noi din Armenia, Azerbaidjan, Letonia, Lituania și Portugalia.

Tabelul nr. 39

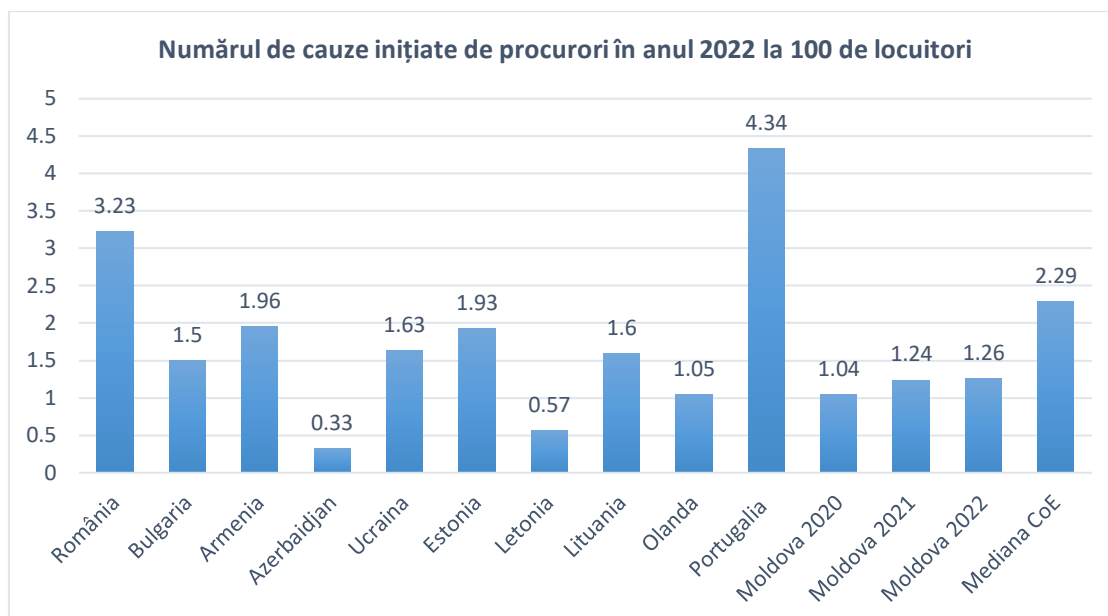
În anul 2023, numărul de cauze civile și comerciale noi pe cap de locuitor în Republica Moldova a crescut comparativ cu anul 2022, de la 3,93 la 4,08. Acest nivel a depășit media țărilor din Parteneriatul Estic, fiind întrecut doar de Armenia. În schimb, numărul de cauze penale noi pe cap de locuitor a înregistrat o ușoară scădere, de la 1,22 la 1,13, rămânând comparabil cu valorile din Georgia și Ucraina. În ceea ce privește cauzele administrative noi, în 2023 au fost înregistrate 0,20 cauze la 100 de locuitori, de circa trei ori mai puțin decât media țărilor Parteneriatului Estic (0,59).

Tabelul nr. 40

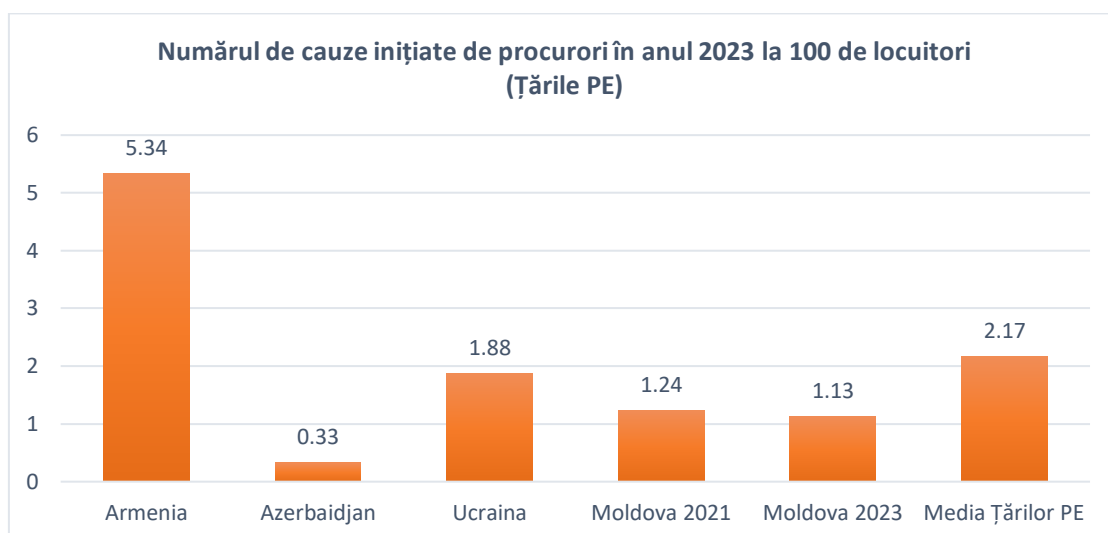
În anul 2022, procurorii moldoveni au inițiat 1,26 cauze penale și contravenționale la 100 de locuitori. Acest nivel este de aproximativ două ori mai mic decât mediana CoE, dar cu 0,22 mai mare față de anul 2020. Numărul cauzelor penale inițiate trebuie tratat cu atenție, or, acesta include și numărul contravențiilor inițiate de procurori. În alte țări procurorii au competența de a iniția mai multe contravenții. De asemenea, în Republica Moldova multe plângeri penale sunt respinse de procurori. Conform datelor, în 2022, doar în Azerbaidjan, Letonia și Olanda au fost inițiate semnificativ mai puține cauze penale și contravenționale decât în Moldova.

Tabelul nr. 41

Conform datelor CEPEJ, în anul 2023, numărul de cauze inițiate de procurori la 100 de locuitori în Republica Moldova a scăzut de la 1,26 la 1,13. Această valoare este de aproximativ două ori mai mică decât media țărilor din Parteneriatul Estic, dar rămâne superioară nivelului înregistrat în Azerbaidjan. Datele referitoare la Georgia nu sunt disponibile pentru anii 2022 și 2023, ceea ce limitează posibilitatea unei comparații exacte.

Tabelul nr. 42

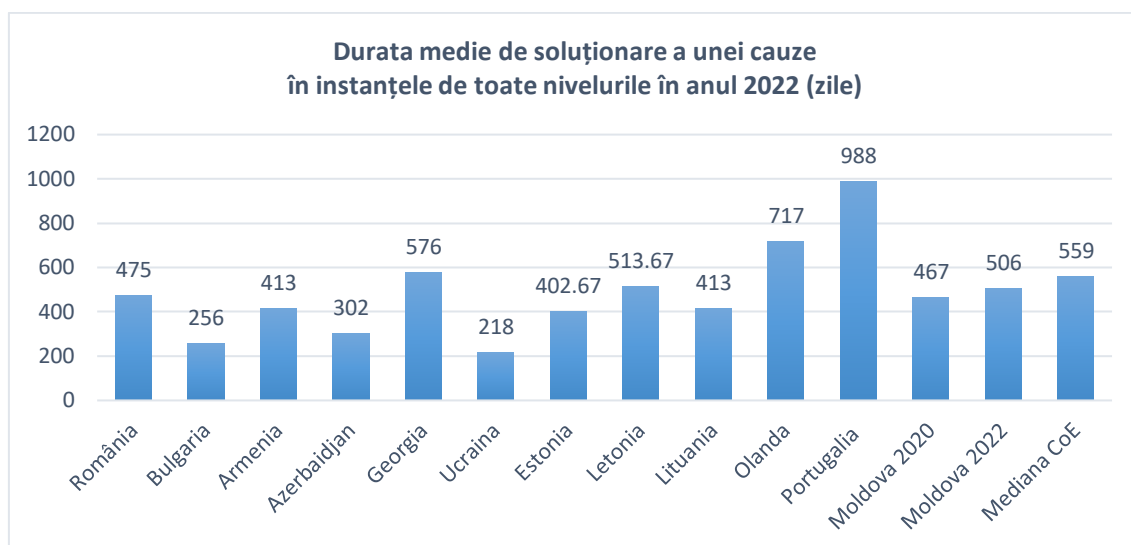

VII. DURATA EXAMINĂRII CAUZELOR ÎN INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

Deși justițiabilii invocă deseori că examinarea cauzelor în instanțele judecătorești din Republica Moldova durează prea mult, cifrele oficiale combat această afirmație. Potrivit datelor din anul 2022, instanțele din Moldova soluționau toate categoriile de cauze, în prima instanță, apel și recurs în doar 506 zile, ceea ce este cu 9,5% mai rapid decât mediana CoE (559 zile). Similar anului 2020, doar judecătorii din Azerbaidjan și Estonia examinează cauzele mai rapid decât judecătorii din Republica Moldova (datele în privința României, Bulgariei, Armeniei, Ucrainei și Lituaniei sunt incomplete, motiv din care nu au fost luate în calcul). De regulă, viteza examinării cauzelor are un preț – calitatea redusă a hotărârilor judecătorești. Totuși, în raport cu timpul mediu de examinare a cauzelor în Moldova în anul 2020, în 2022 se atestă o

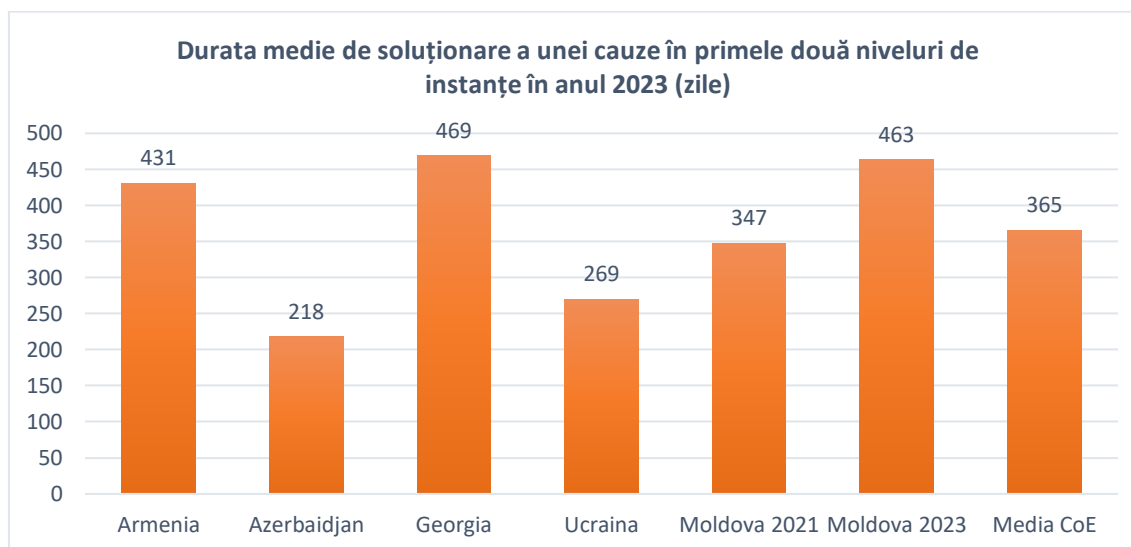
creștere de 8% (de la 467 la 506 de zile), această creștere fiind considerabilă comparativ cu anul 2018 atunci când cauzele se examinau în 280 de zile.

Tabelul nr. 43

Potrivit datelor CEPEJ din 2023, durata medie de soluționare a unei cauze în Republica Moldova la nivelul primei instanțe și instanței de apel a fost de 463 de zile, marcând o creștere semnificativă de 34% față de 2021. Această evoluție plasează Moldova printre statele cu cele mai lente sisteme judiciare din regiune, media regională fiind de 365 de zile. Deși această cifră nu include instanța supremă, ea se apropie de media generală înregistrată în 2022 în rândul tuturor țărilor membre CoE, care a fost de 559 de zile pentru toate cele trei niveluri de jurisdicție.

Tabelul nr. 44

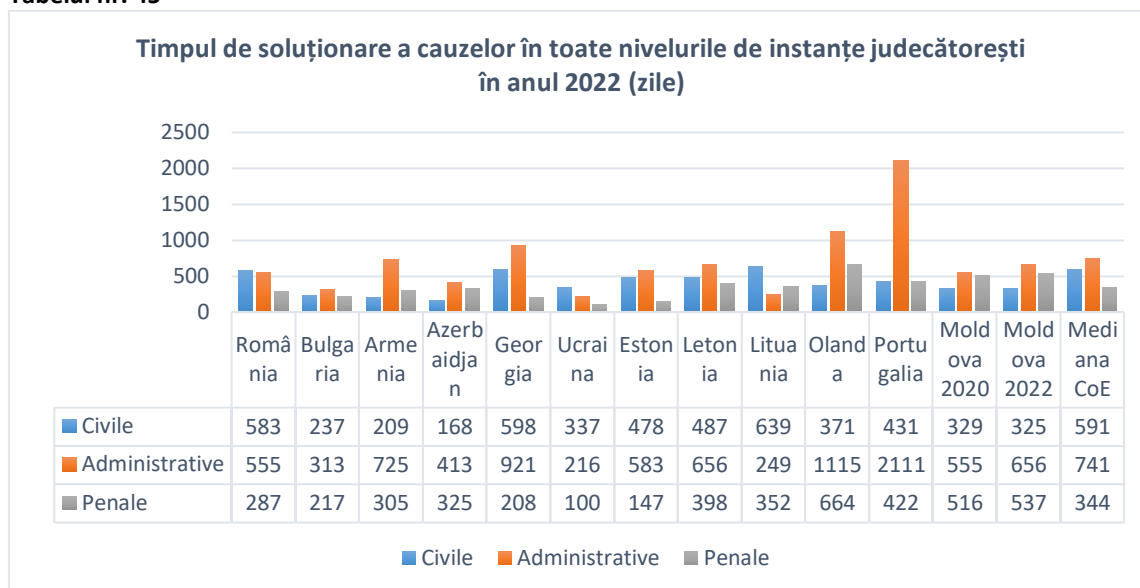

În tabelul următor este prezentată durata examinării cauzelor civile, administrative și penale în toate cele trei niveluri de instanțe. Datele din acest tabel confirmă faptul că în țările analizate de CEPEJ, cauzele civile și administrative sunt examinate mult mai lent decât cauzele penale.

După cum rezultă din tabelul următor, în 2022 doar în Azerbaidjan cauzele civile și comerciale erau soluționate substanțial mai rapid (în 168 de zile) decât în Republica Moldova (în 325 de zile), datele privind Bulgaria și Armenia nu sunt complete, astfel nu au fost luate în calcul. Per ansamblu, în 2022, durata medie de examinare a cauzelor civile și a celor administrative în Republica Moldova era cu 82%, respectiv 13% mai redusă decât mediana CoE. În schimb, cauzele penale și contravenționale în Republica Moldova în 2022 au fost examinate semnificativ mai rapid decât mediana CoE (537 de zile în raport cu 344 de zile).

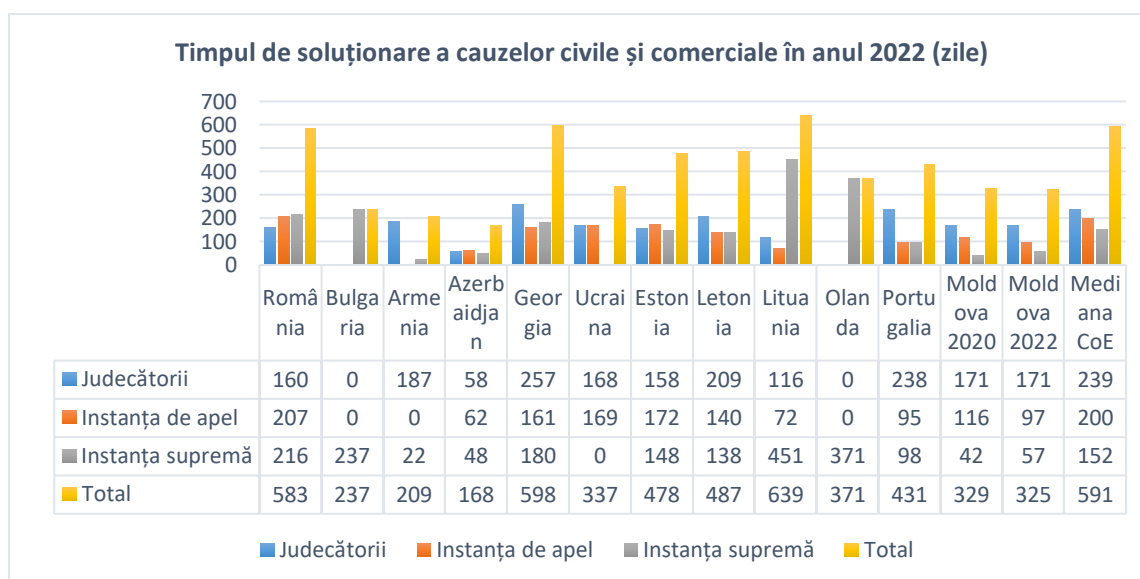
Din aceste cifre, rezultă că în cele 46 țări analizate, în anul 2022, cauzele penale și contravenționale au fost examinate cu 56% mai rapid decât în Republica Moldova.

Tabelul nr. 45

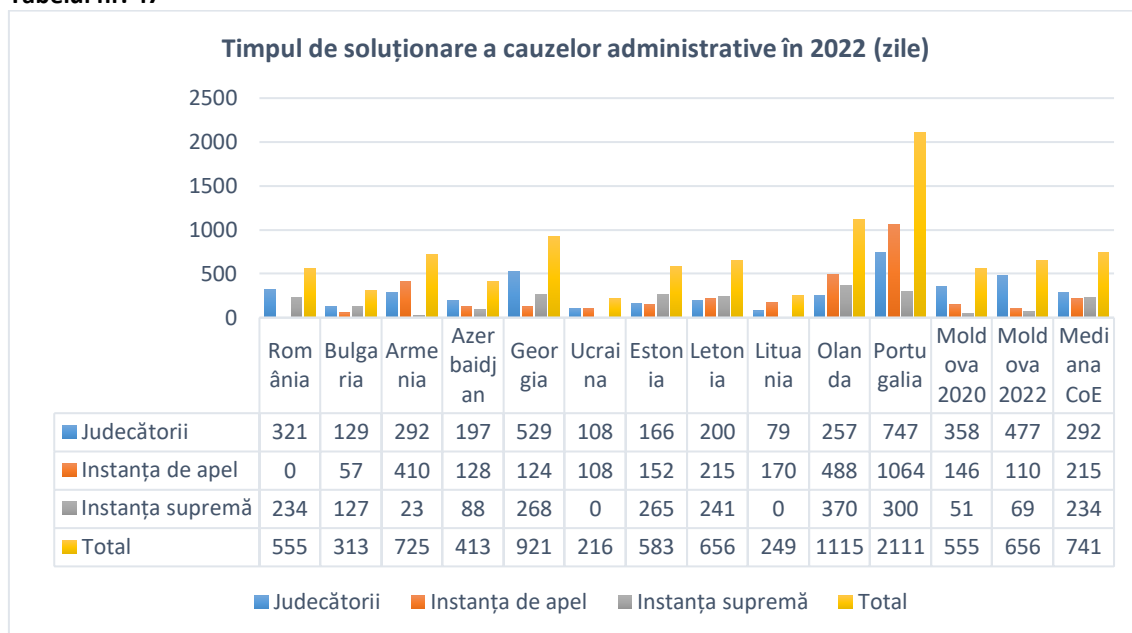
Cifrele pentru anul 2022 arată că durata examinării cauzelor civile și comerciale în Republica Moldova a scăzut ușor, cu doar 4 zile, comparativ cu anul 2020 care a fost un an marcat de restricții pandemice. Deși această scădere este nesemnificativă, tendința generală se menține în continuare – cauzele civile și comerciale sunt soluționate în Republica Moldova considerabil mai rapid decât în țările analizate de CEPEJ, unde durata mediană este de 591 de zile.

Tabelul nr. 46

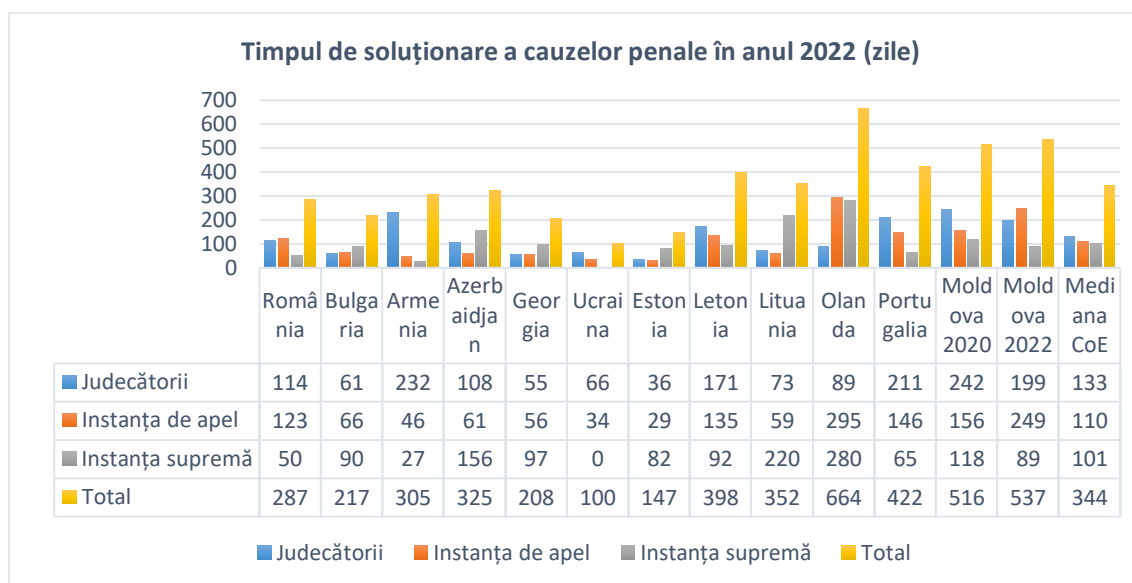
În ceea ce privește cauzele administrative, în anul 2022 s-a menținut tendința de creștere a duratei de soluționare, comparativ cu anul 2020, aceasta fiind de 656 de zile, în creștere cu aproximativ 18% față de cele 555 de zile înregistrate în 2020, și de peste două ori mai mare decât în 2018, când timpul de soluționare era de doar 300 de zile. Totuși, la fel ca și în cauzele civile și comerciale, chiar și cu această creștere, în 2022 cauzele administrative în Republica Moldova erau examinate mult mai rapid decât mediana CoE (741 de zile).

Tabelul nr. 47

Tradițional, cauzele penale sunt examinate cu o viteză sporită în majoritatea țărilor. Această prioritate nu se regăsește, însă, și în cazul Republicii Moldova, unde, de mai mulți ani, cauzele penale sunt soluționate cu mult mai lent (537 de zile) decât cauzele civile și comerciale (325 de zile). Mai mult decât atât, în 2022, în Republica Moldova, cauzele penale au fost examinate cu șase luni mai lent decât mediana CoE (344 de zile).

Tabelul nr. 48

În anul 2022, în cadrul CSJ a Republicii Moldova au activat toți cei 33 de judecători²¹, comparativ cu doar 19 judecători care au exercitat funcția în anul 2020. Această creștere a efectivului a permis continuarea examinării cauzelor cu o celeritate ridicată. În medie, cauzele civile erau soluționate de CSJ în termen de 57 de zile, cele administrative în 69 de zile, iar cele penale în 89 de zile. Comparativ cu anul 2020, marcat de restricțiile impuse de pandemie, timpul de soluționare s-a majorat pentru toate categoriile de cauze, cu excepția celor penale, unde s-a înregistrat o scădere de 29 de zile față de 2020.

Mediana CoE pentru examinarea acestor tipuri de cauze este de 152 de zile pentru cauzele civile, 234 de zile pentru cele administrative și 101 zile pentru cauzele penale. Aceste date indică faptul că, în anul 2022,

²¹ Raportul cu privire la activitatea CSM și al instanțelor judecătorești în anul 2022
<https://www.csm.md/files/RAPOARTE/2022/RaportCSM2022.pdf>

CSJ din Republica Moldova a soluționat cauzele civile de aproximativ trei ori mai rapid decât mediana CoE și cauzele administrative de circa 3,4 ori mai rapid. De altfel, între țările analizate, CSJ din Republica Moldova s-a situat pe locul al treilea în ceea ce privește viteza de examinare a cauzelor civile și pe locul al doilea pentru cauzele administrative, fiind devansată la acest capitol doar de instanța supremă din Armenia. În ceea ce privește cauzele penale, CSJ a înregistrat un ritm de soluționare foarte apropiat de mediana CoE, ocupând locul al cincilea dintre statele incluse în raport.

Puteți susține activitățile
de cercetare și advocacy
ale CRJM printr-o
[donație online.](#)

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org
www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva